TÜRK SOLU

Yıl: 1
Sayı: 3
1 Aralık 1967
100 Kuruş

TARİHÎ FIRSAT

Hakaretlerin en ağırına uğrayan Türk Ulusu, karşısındaki karanlık kuvveti yenecek güçtedir. Halk düşmanlarını yenmek tarihî görevimizdir.

Bu satırlar yazıldığı anda, Vaşingtondan icazetli arabulucular Ankara ile Atina arasında mekik dokumaktadırlar. Davasında haklı olduğu halde harekete geçmekten çekinen bir Türkiye Hükümeti ile, eli Türk kanına bulanmış saldırgan faşist Yunan cuntasının arasını bulmak söz konusudur. Gerçekte olan, öz olarak şudur : Adada iki tümeni aştığı bildirilen Yunan ordusunun nizamî birlikleri ve tepeden tırnağa silâhlanmış Kıbrıslı Rumlar, mücahitlerimizin, safları seyrelmiş, maddî ve manevî destekten yoksun bırakılmış mücahitlerimizin karşısına dikilmişken, böyle bir kuvvet dengesizliği içinde, Enosis'ten yana olduğu bilinen Johnson'un gönderdiği «arabulucuların» aracılığıyla pazarlığa girişmiş bulunmaktayız.

Amerikalı Cyrus Vance gibilerini tarafsız arabulucu değil, ancak Atina'nın faşist Cuntasının elçisi saymak gerekir. Çünkü Vaşington, hem kendi eliyle zorbalığa baş vurarak iktidara geçirdiği Yunan Cuntasını alttan alta olanca gücüyle desteklemektedir, hem de, bir an önce Makaryos'u devirip, Enosisi gerçekleştirmekten yanadır. Amerikan senatörü Wayne Morse'un da açıkladığı gibi, «Pentagon'un gözünde Yunanistan, Sovyetler Birliğine karşı bölgesel bir üs durumundadır. Ayrıca Yunanistan, istihbarat servisi için, önemli bir dinleme karakolu vazifesini görmektedir.» Oysa Amerika, ne Türkiye'de ne de bağımsız bir Kıbrıs'ta kendisini tam güvenlik içinde hissetmemektedir, ve Türkiye karşısında Cunta Yunanistanını destekliyeceği açıktır.

İleri İnsanlık Bizden Yanadır

Türkiye'nin Amerikan «arabulucularıyla» müzakerelerde kaybedecek zamanı yoktur. Harekete geçme saatı gelmiş çalmıştır. Türk halkı, millet olarak vekar ve haysiyetimizle bağdaşmayan ürkek davranışlara tahammülü olmadığını, şahlanışı ile, «Ordu Kıbrısa!» haykırışlarıyla kesin olarak ifade etmiştir. Eylemin izlemediği «Hazırız, kararlıyız!» cinsinden sözleri bırakıp harekete geçmek, dünyaya sözümüzün eri olduğumuzu ispat etmek, Adaya, en az Yunan birliklerine eşit miktarda kuvvet çıkarmak görevi ile karşı karşıyayız. Ne Yunan Cuntasının, ne de cuntanın arkasındaki kuvvetin, yani Amerikan emperyalizminin bu görevimizi başarmamıza engel olmaya gücü yetmez. Çünkü davamızda haklıyız. Çünkü hem askerî güç olarak, hem manevî güç olarak düşmana üstünüz. Bütün ileri insanlık, Üçüncü Dünya ulusları, sosyalist ülkelerin tümü, emperyalist ülkelerde bile bilinçli insanlar bu davada bizden yanadır ve kendi halkına kan kusturan Atina'nın faşist cuntacılarına karşıdır. Karşımızdaki karanlık güçler öylesine tecrit edilmişlerdir ki, dünya kamu oyu karşısında kimse, Yunanistandaki son faşist darbeyi tertipleyen Amerikan yetkilileri bile Yunan faşistlerine açıkça arka çıkamazlar.

Ulusal davasının çözüme bağlanmasında, bir ulusun böyle elverişli iç ve dış konjonktürlerle karşılaşması tarihde ender görülmüştür. Bu, Türk ulusu için tarihî bir fırsattır. Ve bu tarihî fırsattan yararlanmamak, eğer ihanet değilse, gafletlerin en büyüğüdür.

Mustafa Suphi :
Türkiye'de Tarım Kredileri
(orta sayfada)

Dönüm Noktası

Amerika'ya rağmen, Kıbrıs'ta Yunan faşistlerine karşı çıkmamız, Amerikan vesayeti şartlarına boyun eğme durumuna düşürülmüş olan Türk ulusunun kaderinde bir dönüm noktası olacaktır. Tıpkı Atatürk zamanında olduğu gibi, Türkiye bir kez daha bütün ileri insanlığın saygısını kazanacak, emperyalizme karşı savaşan Doğu ve Güney uluslarının öncüsü durumuna yükselecektir. Mustafa Kemal Türkiyesi bir kez daha gerçek olacaktır. Bundan sonra her gerçek Türk yurtseverinin özlediği tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'nin gerçekleşmesi, tarihî olayların akışının doğal bir sonucu olacaktır. Ve böylece emperyalizm, dünyanın bu bölgesinden tasını tarağını toplayıp çekilmek zorunda kalacaktır.

Mehmetçiğin Süngüsü

Bu tarihî anda ulusça kararlı davranışımız ve dış etkilere karşı durmasını bilerek sözümüzü yerine getirmemiz, faşist terör altında inleyen Yunan halkının kurtuluşunu da sağlıyacaktır. İstiklâl Savaşımızda Yunan Ordusunun Anadoluda bozguna uğratılmasının ve denize dökülmesinin somut sonucu sadece Kemalist Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşu olmadı, Türk zaferi, ayni zamanda Yunan tarihinde eşi görülmemiş bir demokratik hareketin Yunanistanda gelişmesi sonucunu da verdi. Yunan halkını felâkete sürükleyen Megalo-İdea'cı maceracılar, Anadolu seferinin baş teşvikçileri lâyık oldukları cezalara çarptırıldılar. Yunanistan'da kırallık düzeni yıkıldı; başbakan Gunaris'i ve genel kurmay başkanı Pangalos'u demokratik Yunan iktidarının yetkili mercileri idama mahkûm etti, ikisi de asıldılar. 1924'de Yunanistan'da bir toprak reformu yapıldı. Yunan halkı için büyük kazançlar ifade eden bu gelişmeleri gerçekleştiren etkenler arasında en önemlisi, son tahlilde, Mehmetçiğin süngüsüydü.

Türk Ulusu Görevinin Bilincindedir

Doğu Akdeniz'de en karanlık kuvvetle, emperyalizmin kuklası Yunan tahtının ve atinanın faşist cuntasının temsil ettikleri karanlık kuvvetle bir kez daha karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz. Bu karanlık kuvveti yenecek ve ortadan kaldıracak güçteyiz. Bütün gücümüzü seferber etmek ve yenmek tarihî görevimizdir. Şehitlerine ağlayan, hakaretlerin en ağırına uğramış 32 milyonluk Türk ulusu bu tarihî görevin bilincindedir. Tüm ileri insanlık bu görevimizi başarmamızı bizden beklemektedir. Tarihin bize yüklediği bu kutsal göreve lâyık olalım!

başyazı

Olaylar - Olaylar

MİLLİYETÇİLİK NEDİR?

Suphi Karaman

Kültür ve zekâ geniş ufuklara yücelebilmenin basamaklarıdır. Geniş ufuklar insanı toplu ve genel düşüncelere götürür. Sınırlı ufuklar parça parça düşünceler yaratır. Tarihin akışı içerisinde bir kavramın doğru anlaşılması, değerlendirilmesi parça parça düşüncelerle mümkün değildir. Peşin yargılı veya özel çıkar düşünceli olmayan her aydın kişinin, geniş ufuklarda genel düşüncelere ulaşmamasının hiçbir nedeni yoktur. İyi ihtiraslarla kötü ihtirasların çarpıştığı kaos dönemlerinde toplumlar bunalım içerisinde bulunurlar. İyilikte ihtiras, toplumun mutluluğunu amaç edinmektir. Kişisel çıkarları, bencil düşünceleri toplum yararının üstünde tutmak kötü ihtirasın belirgin özelliğidir. Bu basit tanımlamaya göre, milliyetçiliği iyi ihtiras anlamında kullanmak yerinde olacaktır.

Kaos dönemlerinde toplumun bunalımı kavram noksanından, kavramlara çeşitli biçim ve renk vermekten ileri gelmektedir. Türk toplumu bugün bu noktadadır. Bu noktaya Atatürk devrimlerinin hızını yitirdiği anda girilmiştir. Atatürk devrimleri dönemi, iyi ihtirasların hakim olduğu çağdı. Kötü ihtiraslar içte sindirilmiş, dışta misakı milli ötesine itilmişti. Atatürk döneminde milliyetçilik kavramının belirli bir anlamı vardır. Ulusal kurtuluş ve ulusal kurtuluştan toplumsal devrimlere geçiş temel milliyetçi görüştü. Ulusal kurtuluşla emperyalizme ve onun aşaması olan sömürücü kapitalizme karşı Türk toplumunun bağımsızlığı ve özgürlüğü elde edilmişti. Toplumsal devrimlerle de, halkın mutluluğuna engel olan nedenlerin yok edilmesine çalışılmıştı. Ulusal kurtuluşta milliyetçilik İSTİKLÂL anlamına geliyordu. Daha sonra Atatürk'ün elinde milliyetçilik DEVRİM'lerin bir gerekçesi oldu. Atatürk devrimleri hızını yitirdiği zaman milliyetçilik kavramı da bir bunalıma girdi. Osmanlılıktan silkinememiş olanların elinde milliyetçilik, her toplumsal buhranda, dinciliğin yada ırkçılığın eline düşmekten kurtulamaz oldu. Anti Kemalist dinci, ırkçı, Anadolucu gibi çeşitli milliyetçilik iddiaları ile ortaya çıkanlar, büyük kurtarıcıya gök gözlü Selânik dönmesi diyecek kadar bayağılığa girişmişlerdir. Bu ithamda dincilik, ırkçılık, Anadoluculuk bir anti Kemalist davranış içinde formüle edilmiştir. Bunun adına da milliyetçilik denilmiştir. Bu tür akımın taraftarları da olduğuna göre, milliyetçilik kavramında bugün, toplumun tam bir bunalım içerisinde olduğu ortadadır.

Türk toplumu, Türk halkı mutlu olabilme isteği ve susamışlığı içerisindedir. Tarihsel gelişi ve bunun içerisindeki yaşantısı onu bu amaca ulaşmakta geciktirmiştir. Tepesinde örülen skolâstik anlayış atmosferi ile, bu dünyada olmasa bile, öbür dünyada mutluluğa eriştirileceğine inandırılmıştır. Bu dünyada mutlu olmasına engel olan nedenlerin, ayak bağlarının çözümüne alıştırılmamıştır. Oysa ona bu yolu tıkayan nedenler, ayak bağları aslında bu dünyada mutludurlar. Halk kaderciliğe, bir lokma bir hırka inanışına terk edilmiştir. Bu hali ile toplumun iki türlü görünüşü vardır. Bir kısmı yoksulluk içinde ekmek isterken diğeri varlık içinde daha iyi hayat peşindedirler. Milliyetçilik kavramındaki farklı anlayıştan; bir kısmımız fakirlere ve yoksullara yardımı düşünürken diğer bir kısmımız fakirliğin ve yoksulluğun ortadan kalkmasını istemektedir. Birinciler ekonomi politikte özel teşebbüsçü ve peykçidirler. İkinciler toplumcu ve bağımsızlıktan yanadırlar. İçi boş milliyetçilik ve hayalcilik birincilerin gerçeklerle dopdolu milliyetçilik ve düşünme ikincilerin niteliğidir. Düşünmenin bir amacı vardır, hayalcinin hiçbirşeyi.

Demokrasinin halka indirilmesi, demokratik devrimin gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Bu taktirde toplum, mutluluğa kavuşmasına engel olan nedenleri ayak bağlarını görecek ve bunları çözmenin yollarını da bulacaktır. Demokratik devrimin gerçekleştirilmesi ve demokrasinin halka indirilmesi ise demokratik özgürlüklerin korunması, işlenmesi ve geliştirilmesi ile olacaktır. Demokratik Türk devriminin amacı halkın egemenliğidir. Halk egemenliği gerçekleşince, öbür dünyayı beklemeden, bu dünyada mutlu olmanın bütün yolları açılacaktır. Atatürk'ün bıraktığı yerden toplumsal devrimlere devam edilecektir. Devrimler, toplumun ilerlemesine, mutlu olmasına engel olan eskinin yıkılmasıdır. Eskiyi yıkmak insanlığı kurtarmaktır. Feodaliteyi devirmek ulusçuluğu gerçekleştirmektir. Derebeyliği yıkmak aileyi korumaktır. Demokrasi bu amaca ulaşıp halkın mutluluğu sağlanınca insaf ve hoş görürlük adaletin hizasında yerini alacak; dün, bugünün karşısında titreyecektir.

Gerçek milliyetçinin ilham kaynağı kendi halkının yaşantısı ve yurdunun gerçekleridir. Toplumun yararı bu yaşantıdan ve gerçeklerden çıkarılmalıdır. Bugünkü Türk toplumunun yararı demokrasinin yaygınlaştırılması ve kökleştirilmesi yanında, toplumsal devrimlere devam edilmesi, Türk yurdunun tüm bağımsızlık sorununu, emperyalizmin ve kapitalizmin uygulanışını, sermayenin sömürücülüğünü, dış yardımların dış ve iç ilişkilerini, yer altı servetlerini ve petrolü, toprak reformunu, sosyal adaletin ve sosyal devletin gereğini, milli gelir dağılımını, ithalât ve ihracat sorunlarını kapsayan konularda olumlu çözüm yollarının aranması ve düşünülmesindedir. Kim bu yolda ise, Türk milletininin, Türk toplumunun mutlu olmasını düşünen, gerçek milliyetçi odur.

ANADOLU YAYINLARI

«EKONOMİ POLİTİK NEDİR?»

Yazan: André BARJONET
Çeviren: Erdoğan BAŞAR
Fiyatı: 5 lira

Genel dağıtıcı :
Tekin Yayınevi
Kemal Karatekin
Ankara Caddesi No. 51
İstanbul

Ankara dağıtımı :
Aydın Kitabevi
Kocabeyoğlu Pasajı
Yenişehir - ANKARA

Atina Cuntacıları Kendi Halkına Karşı

Yunan Cuntacılarının alçakça tertipleri karşısında ulusça gösterdiğimiz sert tepkinin Yunanistan içinde etkileri olmuştur. Cuntaya karşı direnmenin şiddetlendiğini bildiren haberler gelmeye başlamıştır.

Son olarak Cuntaya karşı bildiri dağıtmaktan sanık 14 kişi beş yıl ile müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. İçlerinden biri de kız olan beş üniversiteli, onikişer yıl hapis cezasına mahkûm olmuşlardır.

Faşist Cuntacılara karşı direnmeyi öğütliyen Gizli Yunan Radyosu biran önce Cuntayı devirmenin gerektiğini, yoksa Yunan halkının dönüşü olmayan maceralara sürükleneceğini belirtmekte ve şöyle demektedir :

«Geç kalmadan Cuntayı devirmek ve bugünkü çıkmazdan kurtulmak için gayret göstermek her Yunanlının vazifesidir. Batı Trakya'da, Kıbrıs'ta katliam tehdidi Türkleri durdurmaz. Aksine kinlerini biler, onların elindeki soydaşlarımızı hangi Yunanlı vatansever unutur ve feda eder. Yunan milleti barbar değildir. Aklının dediğini yapar. Uyanma zamanı gelmiştir.»

Gizli radyo, Yugoslavya ve Arnavutluğun da Türkiye ile birlikte harekete geçeceğini bildirerek, ülkeyi kapanın elinde kalacağını, bu yüzden, yapılması gereken ilk işin Cuntayı devirmek olduğunu söylemektedir.

Öte yandan Kıbrıs'taki Rumlar arasında telâş artmış ve paniği önlemek için, «Altıncı Filo Rumları Türklere yedirmez» haberi yaydırılmıştır. Sovyetler Birliğinin Türkiye'yi desteklemesi üzerine, Kıbrıs'taki solcu Rumlar arasında terör havası estirilmeye başlanmıştır. Rum faşistleri Lefkoşe ve Magosa'da sabotaj tertiplerine girişmektedirler.

Bu arada Lefkoşe'de açılan bir sergideki Sovyetler Birliği Pavyonu sağcı Rumlar tarafından yağma edilmiştir. Bu sabotaj ve baskı hareketlerini protesto etmek üzere, Rum solcuları büyük bir miting düzenlemiştir.

Yurttaşlarının Kanına Susamışlar

Yunan Cuntacılarının kendi halkına işkence ve zulüm yaptığı haberlerini yalanlıyan Albay Patakos'un demeçlerine rağmen, gerçekler günbegün dış basına aksetmektedir. Yunan Cuntasının faşist teröründen kaçan Yunanlılar gittikleri ülkelerde basın toplantıları yaparak, korkunç işkenceleri anlatmaktalar. Son olarak Cunta Yönetiminin elinden kurtulan Pire Halk Tiyatrosu'nun Müdürü Karuzos korkunç açıklamalarda bulunmuştur. Tek suçu besteci Mikis Teodarakis ile dostluk kurmuş olması olan Karuzos, onbinlerce Yunanlıyla Yaros adasına sürülmüştür.

Ne bir politikacı, ne de komünist olan Karuzos, ihtilâlin ilk günü tutuklanmış ve Yaros Adasına sürülmüştür. Kendisine yapılanları şöyle özetlemektedir :

«Yaros Adasında çekmediğim kalmadı... Günlerce kim olursa olsun dipçiklerle, coplarla dövüldü. Susuz bırakıldı. Bin türlü eziyet yapıldı. Tevkif edildiğim gün, at yarışlarının yapıldığı hipodroma getirildim. Buraya binlerce insan getirilmişti. Gelenlerin çoğu zengin, varlıklı insanlar, gazeteciler, san'atçılar, dükkân sahipleri idi. Aralarında tek tük EDA üyesi vardı.. Bizi ellişer kişilik sıralar halinde dizdiler. Sonra bir subay elinde tabanca olduğu halde, her tutuklunun önüne gelip:

«Haydi bakalım, Yaşasın Kıral.. Yaşasın Ordu.. Yaşasın Millet.. diye bağır» emrini veriyordu. Bu emri getirmekte gecikenler olursa, derhal tekme sille, yere yıkılıyor, dakikalarca dövülüyordu... Eğer bu dayağa rağmen emri yerine getirmezlerse, karınlarına bir kurşun sıkılıyor ve oldukları yere bırakılıyorlardı... Pek çok kimse bu şekilde kıvranarak can verdi. Benim önümde, Panayotis Ellis isimli, Almanlara karşı savaşmış, Kıraliyet nişanı almış bir kahraman vardı. «Yaşasın kıral» diye bağırmadı, onu öldürdüler.»

Yaros Adasındaki eziyetlerin daha da korkunç olduğunu söyleyen Karuzos, adaya getirildikleri hemen ertesi günü başlıyan işkenceleri anlatmaktadır. Kaldıkları yerde farelerin hücumuna uğramışlar, pek çoğu bu yüzden ağır şekilde hastalanmıştır. Lağımların aktığı yerde zorla banyo yaptırmışlardır.

Sorgular işkencelerle başlamış, her tutuklu sorgu odasında, koltuk altından cinsel organlarından sigaralarla yakılmıştır. Tutukluların çoğu saatlerce bağırmış ve ancak bayıldıktan sonra odadan çıkarılmıştır.

Bu işkenceler altında «Bağlılık Vesikası» imza edenler arasında bulunan Karuzos, ölüm halinde iken serbest bırakılmıştır. Daha sonra tedavi için Paris'e gitmesine müsaade edilmiş ve bu açıklamalarını Paris'te yapmıştır.

Toprak Reformu İçin Tabandan Gelen İstekler

Gazetelerde hemen hergün toprak kavgalarıyla ilgili haberlerin çıkması, köylümüzün toprak reformu istemesine birer delil teşkil etmektedir. Elmalı'daki köylülerin ağalara karşı mücadelesi hâlâ devam ediyor. Mahkeme kapılarında yüzlerce köylü bekleşmektedir.

Aynı şekilde, Bursa'da Yenişehir'in Koyunhisar köylerinden 253 aile başkanı oturdukları yerin kendilerine ait olmadığı gerekçesiyle mahkemeye verilmişler, mahkeme salonuna sığmayan dâvalılar koridorları doldurmuşlardır.

90 yıl önce Bulgaris'tandan gelen köylüler, Osmanlı Devleti yetkilileri tarafından bugünkü topraklarına yerleştirilmişlerdir. Ancak bu toprakların sahipleri olduklarını söyleyen **Mahrukizâdeler** adındaki toprak ağaları köylüleri mahkemeye vermiştir. Yirmiki yıldır süren dâvayı köylüler kazandığı halde, ağalar Temyizde bozdurmuş ve mahkeme yeniden başlamıştır. On yargıcın değiştiği duruşmaya 1004 nüfuslu köyün bütün aile reisleri katılmaktadır.

Öte yandan, Konya'ya bağlı Sarayönü İlçesinin kuyulusebil köyünden on kişi topraksız olduklarını ileri sürerek, hazineye ait toprakları zaptetmişlerdir. Olay yerine giden toprak komisyonu üyeleri ve zabıta ile topraksız köylüler çatışmışlar ve on kişi silâhlı mukavemet gösterdikleri gerekçesiyle mahkemeye sevkedilmişlerdir.

Amerikan Süt Tozu Dağıtımı Yasaklandı

Türlü propogandalarla halkımıza benimsetilmeye çalışılan Amerikan artığı süt tozu ve peyniri, sonunda Sağlık Bakanlığı bildirisiyle yasaklanmıştır.

Halkın beslenme yetersizliği gerekçesi ile, «yardım» adı altında ülkemize sokulan, kullanılmaz haldeki süt tozu ve kokmuş Amerikan peynirini halkımız öteden beri yememekteydi. Mide ve baş ağrısı yaptığı gerekçesiyle halk, verilen süt tozunu, toprağa katıp badanada, çamura katıp toprak damları sıvamada kullanıyor, peyniri de köpeklere veriyordu. İlgililer, «cehalet!» ve «geri» lik yüzünden halkın buna alışmadığını ileri sürerek, bu konuda Amerikan uzmanları yardımıyla «beslenme semineri» düzenletmiş ve her ilde ve kasabada birer «beslenme uzmanlığı» kurmuştu. Amerikan AID parasıyla yapılan seminerler, halka Amerikan süt tozunu, peynirini benimsetememişti. Okullarda çocuklara zorla içirilen süt tozunun zararlı olduğunu sağduyusu ile bulan ve onu çamura katıp evini sıvayan köylünün yetkililerden daha uyanık olduğu, Sağlık Bakanlığının son kararı ile bir kez daha doğrulanmıştır. Sağlık Bakanlığının bildirisinde şöyle denmektedir :

«İlkokullarda uygulanmakta olan beslenme programı gereğince dağıtılan süt tozlarından yapılan sütleri içen öğrenciler arasında zehirlenme arazı veren mide ve barsak bozuklukları tesbit edilmesi üzerine, bu süt tozlarından alınan numunelerin incelenmesine başlanmıştır.

Son gelen süt tozu partisinden ihtiyatî tedbir olarak, okullarda hazırlanan sütlerin içirilmesinin şimdilik durdurulması hususu, bir genelge ile Sağlık Teşkilâtına duyurulmuştur.

Zehirlenme olayları sırasında ölüm vuku bulmamıştır.»

İkinci Onüçler İhraç Edildi

TİP Genel Yönetim Kurulunca Merkez Haysiyet Divanına kesin ihraç istemi ile sevkedilen onüç partili üyenin ihraçları kesinleşmeden, Genel Merkez Yetkililerini bu tutum karşısında bir yazı ile uyaran bir diğer onüç partili, Ankara İli Haysiyet Divanı kararı ile partiden ihraç edilmişlerdir.

Partinin gençlik kuruluşlarında çalışan onüç üyeden biri, daha önce ihraç edildiğinden, biri de imzasını geri aldığından, karar onbir kişiye tebliğ edilmiştir.

İlgililer Ankara İli Haysiyet Divanı tarafından alınan bu karara itiraz edeceklerini, hakkında ihraç kararı alınan bir partilinin Ankara İline kayıtlı olmadığını, bu yüzden kararın ancak üyenin kayıtlı olduğu İstanbul İli Haysiyet Divanınca verilebileceğini, kararın parti tüzüğüne aykırı olduğunu belirtmişlerdir.

Haklarında ihraç kararı alınan partililer şunlardır :

Cevdet Sezer, Filiz Sezer, Tebessüm Sarp, Tahsin Konur, Hüseyin Gazi Apa, Atillâ Sarp, Tümer Önder, Selçuk Özdemir, Ersen Olgaç, Orhan Aydın ve Mehdi Beşpınar.

Gösteriler

Waşington'un emrini Türk Hükümetine empoze etmek üzere, arabulucu maskesi altında Yurdumuza gelen Cyrus Vance umduğunu bulamadı.

Geçen Perşembe günü Esenboğa Hava alanı'na gelmesi gereken Johnson'un temsilcisini, otobüsle Havaalanına dolan gençler yere indirmediler; temsilci, askerî hava alanına kaçırıldı. Esenboğa'da temsilciyi karşılayan Amerikan Ataşesinin yüzüne tükürüldü; Ataşe, kendini gençlerin arasından zor kurtarabildi. 600 gencin hep bir ağızdan **«Ankara'nın taştır yolu, sağı solu üsler dolu»** sloganı, daha sonra Kızılay'ı çınlatmaya başladı. Halkın da katıldığı kalabalık gitgide büyüyerek Amerikan Haberler Merkezi önüne geldi ve Türk bayrağının çekilmesi istendi. Polisin önliyemediği kalabalık, Amerikan Haberler Merkezinin camlarını kırdıktan sonra, sırasıyla Amerikan Kütüphanesinin ve Pan Amerikan Uçak Şirketinin camlarını parçaladı.

Ve sonrası

Olaylar yatıştıktan sonra, göstermelik olarak polisçe yakalanan otuzaltı kişinin solcu gençler olması dikkati çekmiştir. İçlerinde iki de kız öğrencinin bulunduğu genç sanıklar, emniyette onsekiz saat tutuklandıktan sonra mahkemeye sevkedilmiş ve geç vakit serbest bırakılmışlardır.

Aynı coşkunluk İstanbul'da da devam etmiş, kırkbin kişi Amerikan ve Yunan emperyalistleri aleyhine döviz ve sloganlar taşıyarak «H A R P! H A R P!» sesleri ile Beyazıt Meydanından Taksim Meydanına akmıştır.

Yolda ele geçen bir Amerikan Bayrağı Taksimde yakılmıştır. Başı bereli yaşlı ihtiyarların da gençlerle birlikte el ele vererek mitinge katılması etrafı heyecanlandırmıştır.

«Alçaklar Dünyada Saltanat Sürmeye Başladı»

Bolivya'da 30 yıl hapse mahkum edilen ünlü Fransız marksisti Debray, France Press ajansının özel muhabirine şöyle demiştir :

«Bu duruşma bir komediydi. Sonunun da mükemmel oluşu bundan ileri geliyor. Aynı zamanda duruşma bir skandaldı da. Ama ben buna aldırmıyorum. Kendimi canlı olarak göstermek fırsatını buldum.»

Hapishanede yıllarını nasıl geçireceği sorusunu cevaplandırırken Debray:

«Benim için bir facia değil bu. Henüz okuyup yazabilirim. Çetecilik üzerine bir inceleme yapmalıyım. Çeteciliğin yanlışları bizim yanlışlarımız üzerine bir inceleme...» demiştir.

Debray, Che Guevara'nın Bolivya çetecilerinin başında olduğunu kendisinin açığa vurduğu yolundaki iddiaları da şöyle cevaplandırdı :

«Bu alçakça bir suçlamadır. Ama şimdi alçaklık saltanat sürüyor. Öte yandan bu suçlamanın nedeni anlaşılıyor. Benden çok söz ettiklerini anladılar, gerçekten de kimliğimi açığa vuranlar onlardır. Şimdi de her çareye başvurarak beni unutturmak istiyorlar. Kimseyi de kandıramıyorlar.

Guevara'nın Nancahhuazu'da olduğu ordu tarafından Mart ayından beri bilinmekteydi. Bu bilgi belli çevrelerden ve bir takım hainlerden alınmıştı».

ANADOLU YAYINLARI

«1848 Devrimi»

Yakında Çıkıyor

Atay ve benzerleri Türk Milletinin tepkisinden çekindikleri için açıkça konuşmuyorlar

BUGÜNÜN MANDACILARI

İlk Millî Kurtuluş Savaşımızda Amerikan mandacılarının sonu ne olduysa bu seferki Millî şahlanışda da o olacaktır. Emperyalistler Vatan Sathından süprülecek, halkımıza tecavüz etmeye kimse yeltenemiyecek, demokratik devrim başarılacak ve tarihsel gelişimin zorunlu bütün aşamaları hızla aşılacaktır.

Kıbrıs'ta Türk davası sadece Adadaki yüzbin Türkün güvencesi ve özgürlüğü davası değildir, bu besbelli. Kıbrıs davası artık 32 milyon Türkün tarih boyunca başı dik yaşamış Türk ulusunun namusu, şerefi davasıdır; bu açık.

Kıbrıs davamızda karşımıza dikilen güç, sadece Türk kanına susamış Grivas'çılar ve Atina'nın cuntacıları değildir, bu da besbelli. Karşımıza dikilen güç, Yunan cuntasını ,faşist derbeler düzenleyerek ikdidara getiren ve bu kukla iktidarın iplerini elinden tutan Amerikan emperyalizminin ta kendisidir; bu da açık.

Bu açık seçik gerçeğin ulusça bilncine varmak üzereyiz. Ve millî davalarımıza sahip çıkmada herkesten önce davranan yurtsever Türk gençliği bu bilinçlenmede de öncüdür. Ankara'da Johnson'un adamı Cyrus Vance'ı Esenboğa'ya indirtmeyen Türk gençlerinin davranışı bunun kanıtıdır.

Hiçbir toplum tam bağdaşık olamaz. Bu doğa kanunlarına, toplum kanunlarına aykırıdır. Nitekim tarihimizin bir başka anında, İstiklâl savaşında, bugünkü gibi ulusca aynı düşmanlara karşı şahlandığımız zaman İngiliz muhibbinden Amerikan Maandacısına kadar emperyalizme derece derece hizmet edenler eksik değildi. Bu bir avuç işbirlikçi elbette ki Türk ulusu denen deryada bir damlacıktılar. Ama toplumsal hayatımızın önemli noktalarına sızabilmişlerdi. Ve onların haince aldatmacaları karşısında, başta Atatürk, ulusca uyanık olabildiğimiz için etkili olamadılar, milliyetçiler cephesini çökertemediler.

Bugün de içimizde İngiliz muhablerinin, Amerikan mandacılarının ihanet geleneğini sürdürenler var. Bunu gözle görmek için, bunu anlamak için Babıâlî basmına bir göz atmak yeter.

«Kahrolsun Amerikan Emperyalizmi!» yazılı flâmayı devrimci genç aydınla birlikte taşıyan çember sakallı ihtiyarın sözcüsü olmak iddiasındaki sahte mukaddesatçı kimi gazeteler, Amerika'nın çanak yalayıcılığında birbirleriyle yarışıyorlar. Yunan saldırganlarının rezilliğini yazmak yerine, Türk Soluna ateş püskürüyorlar. O Türk Solu ki, en bilinçli antiemperyalist güç olarak, en sağlam milliyetçi güç olarak, millî safların en önündedir.

Millî şahlanışı baltalama yolunda çaba gösterenler sadece sahte mukaddesatcılar değil. Sahte Atatürkçüler de var bu baltalama işine katılanlar arasında. Emperyalizmin Orta-doğu köprü başı İsrail siyonizminin Türkiyedeki bir numaralı sözcüsü, Amerikan, İngiliz ve benzeri emperyalist çıkarlarının Türkiye'deki baş savunucusu Falih Rıfkı Atay bu sefer de efendilerine yaranmak için Yunan saldırısı karşısında elimizi kolumuzu bağlayıp Amerika'dan ve Nato'dan medet ummamız gerektiğini dolambaçlı bir dille söyledikten sonra, şu öğüdü veriyor : «Sol'un oyununa düşmeyin! Sol ne der de Türklüğün menfaatı onun tersidir?»

Atay'ın bu öğüdünün ne anlama geldiğini biraz açıklıyalım :

Türk solu, «Yabancı üsler kalksın! Amerikan vesayeti sona ersin!» diyor, «Atatürk'ün millî siyasetine dönelim! Tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'yi gerçekleştirelim!» diyor.

Atay, buna karşıdır. Sömürücülerin at oynattıkları, Amerika'ya tâbi Filipin tipi sahte demokrasiden yanadır.

Türk solu, «Emperyalizmin kuklası Atina cuntasının Kıbrıstaki maşası Grivas faşistlerinin alçakça katliamı cezasız kalmasın!» diyor, «Şerefli, başı dik bir millet olarak yaşayacaksak, şehitlerimizin kanının hesabını soralım!» diyor, «Vakit geçirmeden Türk ordusu Kıbrıs'a çıksın, ve düşmanla müzakereye girişeceksek güçlü olarak karşılarına çıkalım!» diyor.

Atay buna karşıdır. Atay ve benzerleri Türk milletinin tepkisinden çekindikleri için açıkça konuşmuyorlar, ama dillerinin altında olan şudur: «Millî şerefe, millî bağımsızlığa, gerçek demokrasiye, ulusça başıdik yaşamaya boş verin; önemli olan bir avuç aslak işbirlikçinin çıkarlarıdır. Bu çıkarlar da ancak Amerikan vesayeti altında en iyi savunulur. Onun için Johnson'a, Nato'ya sığınalım ve bu düzen hep sürsün!»

İşte siyonizmin Türkiye'deki baş sözcüsü Atay «Türklüğün menfaatını» böyle anlamaktadır. Ama ilk Millî Kurtuluş Savaşımızda Amerikan mandacılarının sonu ne olduysa, bu seferki millî şahlanışda da o olacaktır. Bundan kimsenin şüphesi olmasın.

Amerikan Endüstrisi Batı Avrupa'yı Kucaklıyor

Amerikan endüstrisinin Avrupa'yı kucakladığını Fransa'dan sonra öteki Avrupa ülkeleri de ilân etmeye başladılar. Halen Batı Avrupa'nın transistör imalinin % 50 sini, elektronik beyinlerin % 80 nini, ağır endüstri ve petrol ihtiyacının büyük bir kısmını Amerika kontrolü altında tutmaktadır. Fransa'da ziraî üretimi ve telekominikasyon ekipmanının % 65 ini ve sentetik lâstik üretiminin % 45 ni Amerikan firmaları karşılamaktadır. Bu konuda son zamanlarda önemli bir kitap yayınlayan Servan-Schreiber bütün Avrupa'nın çabucak uyanması gerektiğini belirterek şöyle demektedir : «15 yıl içinde, dünyada üçüncü endüstri gücü, Rusya ve Amerika'dan sonra Avrupa'daki Amerikan endüstrisi olacaktır.»

Bu «Amerikan istilâsını» önlemek için bugünkü sermayenin % 90 ı kadar sermaye artışına ihtiyacı olduğu belirtilerek, asıl tehlikenin ABD'nin yaratıcı güç ve korkunç organizasyon yeteneğine sahip olması belirtilmektedir. Bu tehlikeli durumu değiştirmek için eğitim sistemini, vergi sistemini, ve dünya görüşünü tümüyle değiştirmenin gerektiğini söyliyen yazar, Amerika'nın kültür kavramını ve medeniyet değerlerini tümüyle değiştirdiğini ileri sürmektedir.

BİR ÇAĞRI

Yazar ve Sanatçılarımızın Dikkatine

1962 den beri Güney Afrika beyaz halkı, kaçınılmaz bir ayaklanmaya karşı çılgınca bir hareketliliğe girişti. Askeri bütçe on misli arttırılarak 150 milyon sterlinin üstüne ulaştı. Ordu savaşa hazır bir biçimde yeniden organize edildi. Askeri bir yetkili şöyle dedi : «Bir adam yürüyebiliyorsa, silâh tutmasını da öğrenmek zorundadır. Bunun bizim iç savaşımız için elzem olduğu muhakkaktır.» Daha 1960 yıllarında Uluslararası Hukukçular Komisyonu şöyle diyordu : «Şimdi Güney Afrika, öncekinden daha da fazla polis devleti olmuştur.» O zamandan beri, beyaz halkın tümü silâhlandırılıp eğitildi, Afrika halkına baskı için polisin takviye gücü haline geldi. Askeri mekanizma rejime karşı gelecekler için bir sürü baskı kanunları ile güçlendirildi. 1962, 1963 ve 1965 kanunları Komünizmi Ezme Kanunu ve Ayaklanma Kanunu (1953) takviye edilerek sürgün şiddetlendirildi, evde göz hapsine alma yerine, rejime karşı gelen herkes 180 gün tam bir yalnızlık içinde tutulmaya başlandı. Hükümet aleyhtarı yazılar, örgüt ve toplantılar yasaklandı ve kanun dışı bırakıldı. Konuşma, hareket etme, toplanma özgürlüğü boğuldu ve bu özgürlükler yerine Almanya'daki Nazi rejimini hatırlatan tertip ve baskı metodları kondu.

Şimdiki Güney Afrika Başkanı Balthazar Vorster, bu rejiminin tepesine oturarak, «Almanya'da Nazizm diyorlar, İtalya'da faşizm diyorlar biz burda buna hıristiyan Nasyonalizmi diyoruz.» demektedir. G. Afrika'daki ırk felsefesi, militarizm ve baskı rejimi, gerçekten de en çok nazizm ile karşılaştırılabilir ve son zamanlardaki hükümetin genişleme politikası izlemesi de, bir diğer tehlikeli gelişme noktasıdır.

Bu şartlar altında, G. Afrika halkının her yolda mukavemet etme hakkı ve bunun bütün uygar insanlığa ulaştırılması bir görev olmuştur. Afrika Millî Kongresi politik lideri meşhur Nelson Mandela, şimdi Robben Island'da müebbet hapis olarak yatmaktadır. Mahkemede şöyle demişti :

Irk ayırımından nefret ediyorum ve eminim ki insanlığın büyük çoğunluğu da benim gibi bundan nefret ediyor. Ben çocukların ırk ayırımı peşin yargılarıyla yetiştirilmesinden nefret ediyorum ve eminim ki, burda ve dışarda, insanlığın büyük çoğunluğu aynı nefret ve kini duymaktadır.

Ben, özgür ve demokratik bir toplumdaki bütün bireylerin birlikte anlaşarak ve eşit hakları olan demokratik ve özgür bir ülkeye saygı duymaktayım. Bu benim yaşamam ve başarım için bir idealdir. Ve eğer gerekiyorsa, bunun için ölmek de bir idealdir.

G. Afrika'nın, Afrikalılar Millî Kongresi, Güney Afrika'da direnme hareketini organize etmeyi bir görev olarak üzerine aldı. Üyeleri, Nelson Mandelo gibi, bütün halk ve ırklar için özgür bir G. Afrika yaratabilmek amacıyla ölmeye hazırdır. Afrikalılar Millî Kongresi sömürülme ve ırkçılığın kötülüklerini tümüyle reddeder. Şuna inanır ki, G. Afrika'daki Neo-Nazizm rejimine karşı savaşmak, insanlığın bir görevi haline gelmiştir. Bu amaçlara yöneldiğimiz için, dünyanın yazar ve kompozitörlerini eserlerinin manuscriplleri ile katılmaya çağırıyoruz. Halen dünyanın tanınmış 200 ressamı bu çabaya katılmak için yardımlarını esirgemediler. 1965 de başarılı bir sergi ve satış yapıldı. Daha sonraki sergiler Norveç, İsveç, İsviçre, Fransa ve öteki ülkelerde sergilenmektedir. Bu uğurda yazarları çalışmaları ile desteklemeye çağırıyoruz.

Manuskript Komitesi :
49 Rathbone Street
London W. 1.

Komitenin Hamileri :
Chinua Achebe
Margaritta Allger
Profesör A. J. Ayer
Simone de Beauvoir
İlya Ehrenburg
Allen Ginsburg
Dan Jacobsen
Alex la Guma
Malmoud Mameri
Alberto Moravia
İris Murdoch
Aziz Nesin
Conor Cruse O'Brien
Bertrand Russell
Jean-Paul Sartre
Yusuf El Sebau
Anna Seeghers
Ronald Segal
Wole Soyinka
Angus Wilson
Eugene Yevtushenko

İlk başarılı kurtuluş savaşını vermiş olan ve kaderi emperyalizme karşı savaşan halkların kaderine bağlı olan Türkiyemizin yazarları ve sanatçılarının bu içten çağrıya kulak vereceklerine inanıyoruz.

Bu yolda ilk adım, yazar Aziz Nesin tarafından atılmıştır. Aziz Nesin Komiteye manuskript göndermedi ama, «YEŞİL RENKLİ NAMUS GAZI» adlı eserinin telif hakkının yarısını Güney Afrika direnme hareketine adadı.

İşçi ve emekçi köylü kardeşim
İlime bilime ermeliyiz biz
Oyumuzu zam zam yaptı vay başım
Lâyık cevabını vermeliyiz biz.

Uyanıklar uyuyanı uyarsın
Birleşip kaynaşıp el ele versin
Köylü işçi emek hakkını alsın
Beraber meclise girmeliyiz biz.

Sırtımızdan milyar aparanların
Yüksek bloklarda oturanların
Türkiyeyi borca batıranların
Boylarını ölçüp görmeliyiz biz.

Varto Hınıs yardımların kim aldı
Öksüz yetim hakkı nerede kaldı?
Conson Kıbrıs davamıza kan çaldı
Bu hesabı tek tek sormalıyız biz.

Atatürk'ün düşmanına taptılar
Gizli gizli bir anlaşma yaptılar
Kanımla aldığım yurdu sattılar
Alanı satanı sürmeliyiz biz.

Türk Yurduna düşmanları koyanın
Fakir halkı sovan gibi soyanın
Düşmanın ile paylaşarak yiyenin
Ağzını burnunu kırmalıyız biz.

Kul Hasanım Türk ulusum aldanma
Gerçeği bil yalancıyı pir sanma
Sınıfından olmayana inanma
Sosyalist bir Devlet kurmalıyız biz.

İspanya'da Faşistlere Karşı Direnme

Son yıllarda İspanya'daki faşist rejime karşı direnenlerin sayısı çoğalmıştır. Franko rejiminin terörünü protesto eden üniversite gençleri, Madrit ve Barselona'da büyük gösteriler düzenlemektedir.

Bu gösterilere işçi kuruluşları ve halk da katılmaktadır. Tarafsız gözlemciler İspanya'nın yakın bir gelecekte büyük olaylarla karşı karşıya olacağı ve Franko'nun zor günler yaşıyacağını söylemektedir. Hayli yaşlanan Franko için, kendisinden sonra kimin geleceği çeşitler için büyük bir problem halindedir.

AYLIK SANAT DERGİSİ

Edebiyat, tiyatro, sinema, müzik, resim ve her türlü sanat olaylarını yakından izler, inceleyerek okurlarına bildirir.

Sayısı 100 kuruş.

Yıllık abonesi 12, öğretmen ve öğrencilere 10 liradır.

P. K. 77, İSTANBUL

Hindistan'da Halk Ayaklanıyor

Açlık ve sefaletin derin acısını duyan Hindistan halkı, Indra Gandi Hükümetine karşı direnmeye başladı.

Kalküta'da Komünist iktidarın Başbakan tarafından feshedilmesi büyük gösterilere sebep oldu. Gelen haberlere göre halk silâhlı olarak hükümet kuvvetlerine karşı koymaktadır. Ayrıca dağlık bölgelerde gerilla faaliyetlerinin de hızlandığı söylenmektedir.

Mustafa Suphi'nin 1910 yılında hazırladığı doktora çalışması, kendisinin sosyalist olmadan önce geldiği halkçı çizgiyi göstermesi bakımından ilginç bir tarih belgesi niteliğindedir. Türk Solu, yurdumuzdaki sol hareketlerin geçmişine duyduğu saygı ölçüsünde, bu soy belgeleri yayınlamaktan onur duyacaktır.

M. Mehmet Must
Tarafından.
Hukuk Doktoru.
Siyasal Bilgiler
Eski Öğrencilerin

TÜRKİYEDE TARIM

Osmanlı Anayasanın büyük rehberi Mithat Paşa 1861 yılında Niş valiliğine tayin edildiği zaman, memleket, mutlak bir keşmekeş içindeydi. Türklerin eski sivil ve askerî düzeni zayıflamış, dış kışkırtmaların doğurduğu iç karşılıklar halkı tedirgin etmekteydi. Güvenlik ve ulaştırma olmadığı için, sosyal ve ekonomik hayat düzensiz ve karmakarışıktı.

Tedbirli, ileriyi gören bir insan olan Mithat, yerinde incelemeler yaptıktan sonra, önce ülkeyi korku içinde bırakan eşkiya ile ilgilendi; sonra da tefecilerin, köylü kanını emen bu sahici sülüklerin, uğursuz ticaretine sonvermeye çalıştı. Zaten fakir olan köylü, aşırı faizlerin ağırlığı altında, tam anlamıyla eziliyordu; tefeciliğin kaldırılması, demek ki, geciktirilmezdi.

Halk arasında özel teşebbüs yeterince gelişmiş olmadığından halkın çıkarlarını korumak, savunmak için hükûmet tarafından bir karşılıklı yardım kurumu meydana getirilmesi gerekiyordu. Mithat Paşa'nın tasarısı tam da buydu, ama fikrini ancak Tuna eyaletine tayin edildikten sonra gerçekleştirebilecekti.

Bugün Bulgaristan'ın kuzeyi ve Sırbistan'ın doğusu ile çevrilmiş bulunan Tuna eyaleti, tabiatın her türlü ayrıcılığı ile bezenmiş, ama büyük kısmı bomboş, geniş bir ülke idi. Mithat Paşa köy yollarını yaptırırken bu tarıma açılmamış geniş topraklardan yararlanmak yolunu da bulmuştu. Genellikle kamuya ait olan bu toprakları işlettirdi ve bunların geliri yerel (mahallî) kredi sandıklarının kurulmasına yardımcı oldu.

Çiftçilere yardım etmek amacını taşıyan bu mahallî sandıklar, böyle kurulmuşlardı.

İki yıllık deneme (1864 - 1866) bu kuruluşun iyiliklerini ortaya koymuştu. Paşa bu deneme yıllarında, bu sandıkların işleyişini yakından gözetti ve 1866 sonlarına doğru, ayrıntılı bir raporunda bu kuruluşun bütün İmparatorlukta yayılmasını önerdi. Bu rapor, açık ve özlü bir tüzükle birlikte, Bâb - ı - âli'ye sunuldu.

Sonuç, gecikmedi : Osmanlı imparatorluk hükûmeti bütün imparatorlukta bu sandıkların kurulmasını zorunlu kılan bir kanun çıkardı. «Menafi - i Umumiye Sandıkları» adını taşıyan bu sandıklar Ziraat Bankasının başlangıcı oldu.

Ziraat Bankası

Mithat Paşanın girişimi ile böylece kurulmuş bulunan sandıkların bir merkeze bağlılığı azdı. Görevleri genellikle onursal (fahrî) olan yöneticilerinin para işleri fikrinden yoksun bulunmaları, işleri, pek ilgili olmayan yetkili bir kaç memurun eline bırakmıştı. Bunların yolsuzluklarına yönetimdeki düzensizlik katılınca Osmanlı Hükümeti bu sandıkları yeniden kurmak kesin zorunluğunu anladı. 15/27/Ağustos 1888 tarihli ve padişahın iradesi ile onaylanmış bir kanun «Menafi - i Umumiye Sandıkları'nın yerine, 20 yıllık bir süreden sonra, daha merkezi ve bu yüzden daha kontrol altında bir organizma meydana getirdi. Bu organizma Ziraat Bankası idi.

Osmanlı Ziraat Bankası, sözgelişi, «Menafi-i Umumiye Sandıkları»nın mirascısı oldu. Ondan, anlaşılmaz muamele defterleri, kesin dayanağı olmayan alacak ve borçlar, ama bir de çok gelişmiş haklar ve yüklemleri miras olarak devraldı.

Ziraat Bankası'nın merkezi İstanbul'da idi, taşrada da şubeleri vardı. Böylece «Menafi - i Umumiye Sandıkları'ndan tamamen başka bir kuruluş vardı.

Ziraat Bankasının amaçları :

1 — Çiftçilere avans para vermek,

2 — Faiz karşılığı mevduat kabul etmek,

3 — Tarımla ilgili para işlemlerine katılmak idi. (1)

BANKANIN İŞLEMLERİ

Ziraat Bankasının çiftçilere verdiği avansların vadesi üç aydan bir yıla kadar veya bir yıldan beş yıla kadardır.

Bu, tarım kredisi kurumlarının ayırd edici niteliklerinden biridir. Çünkü tarım kredisi, biraz sonra bizzat yönetmeliğin metninde de göreceğimiz gibi, prensip olarak işletmenin cari giderleri için verilir ve M. Gide ile birlikte şunu tesbit etmek gereklidir : Alacakların ancak bir yılın sonunda, hatta bazen çok daha uzun bir zaman sonunda toplanması tarımın tabiatında vardır.

Bu şartlar altında tarım kredisinin, borç para alan çiftçiye ekimini toplayıp borcunu ödemek amacıyla satmak imkânını sağlayacak bir vade ile verilmesi zorunludur.

Osmanlı Ziraat Bankası, bu düşünce düzeni içinde, müşterilerine karşı geniş bir tarzda hareket eder.

Osmanlı Ziraat Bankası sadece çiftçilere ve, sadece aldıkları krediyi toprak işletmelerine yatırmaları şartı ile kredi verir.

Fakat bir borç alma mukavelesi imzalanması için bu şartları yerine getirmek yetmez. Bu borcu ipotekle veya ipoteğe bağlı teminatla güvence altına almak gereklidir.

İpotek meselesi, Türkiye'de karışık bir meseledir. Bu, toprakların mahiyetinden doğar.

Bu meseleye yanaşmadan önce bununla ilgili metinlerin anlaşılması için Türkiyede ki mülkiyet düzenini kısaca anlatmak gereklidir.

MÜLKİYET

Mülkiyetin kaynağı, Türkiye'deki bütün öteki kurumlar gibi, İslâm hukukunda bulunur.

İslamlıkta, fetedilen topraklar fetih şartlarına göre değişen bir düzene tâbi tutulur.

Bir antlaşma imzalanması halinde üzerinde anlaşmaya varılan şartlar bu toprakların tâbi tutulacağı düzeni tayin ederdi.

Bu topraklar zor kullanarak fethedilmişlerse, ganimet olurdu ve fethedenler Beyt - ül Mal arasında 1/5 - 4/5 oranında paylaşılırdı.

O zaman toprağın bir kısmı, bir haraç ödenmesi şartı ile, o toprağın müslüman olmayan eski sahibinin elinde de bırakılabilirdi.

Türkler, Küçük Asya'yı ve Arabistan'ı istilâ ettikten sonra bu kanunu uyguladılar. Bunun sonucu olarak bir çok toprak kategorileri meydana çıktı: Önce tam mülkiyetin konusu olan Arazi - i Memlûke yahut sadece arazi gelirdi; bu fethedenlerin toprağını ve müslüman olmayan mülk sahiplerinin ellerinde kalan toprakları ihtiva eder.

Bu toprak türü herhangi bir mal gibi tasarruf edilir. Satılabilir, herhangi birine verilebilir veya serbestçe ipotek edilebilir. Sonra Miri Arazi (Arazi - i Emiriye) gelir; bu, fethedilen topraklarda ki 1/5 Beyt - ül Mal (Hazine) payından meydana gelmiştir.

Miri Arazi meselesinde toprak hazineye ait olduğundan toprağın mutasarrıfı sadece bir kiracıdır ve belli bir kira ödenmesi gereklidir.

Bu toprağın mutasarrıfı bundan tam olarak yararlanabilir; fakat Napolyon Medeni kanununun 544. Maddesinin dediği gibi «En mutlak tarzda» onu tasarruf edemez. Örneğin onu bozup yıpratamaz. Bundan başka toprağın mutasarrıfı, hazineye kirasını ödemek amacıyla toprağı ekip biçmek, verimli kılmak zorundadır.

Toprağı kiraya verebilir; hatta asıl mal sahibinin yani kadastro görevlisi tarafından temsil edilen devletin rızası alınmak şartı ile satabilir.

Fakat toprağın mutasarrıfı toprağı, hiçbir sebep olmadan, üç yıl boyunca işlemezse devlet bu toprağı başka birine verebilir.

Bu Miri Arazi iki büyük kotegoriye ayrılabilir. Birincisi şimdiye kadar anlattığımız gibi işletilen toprakları ihtiva eder ve buna Arazi - i - Emiriye - i - Sırfa adı verilir.

Böylece sahibi oldukları gayrı menkuller mülk ise, onların bunları ipotek etmeleri gereklidir. Fakat bunlar mukataalı denen vakıfların bir kısmını teşkil eden gayrı menkuller ise bu gayrı menkullerin toprağı vefalı satış yolu ile intikâl etmeli ve orada olup mülk olan yapılarla ağaçlar ipotek edilmelidir.

Eğer bu gayrı menkuller Arazi - i Emiriye denilen topraklardan veya Tahsisat denen vakıf topraklarından iseler vefalı satış yolu ile ipotek edilecekler ve 4. Maddede tarif edildiği gibi borçlu, şubenin müdürüne veya yetkili memuruna Vekâlet - i Devriye ile, geri alınmaz bir vekâlet yolu ile yetki verecektir.»

Önceden yaptığımız incelemeler sayesinde durum iyice açıktır. Bu maddeye göre borcu garanti edebilecek dört kategori toprak vardır.

Bunlarda :

1 — Tam mülkiyet konusu olan Mülk toprak.

2 — Mukataalı denilen dini vakıf topraklar.

3 — Tahsisat denilen dini vakıf topraklar.

4 — Arazi - i Emiriye denilen Miri topraklar.

Fakat son iki kategorinin esas itibariyle, ve daha önce yaptığımız açıklamalara göre, miri arazi adı altında, Miri - Vakıf ve Tam Miri olarak ayırdedilip yeniden belirdiklerini söylemeliyiz.

İşleri daha kolay anlamak için bu garanti türlerini ikiye ayırmak gereklidir :

Doğrudan doğruya garanti : Nisbeten kısa ve basit işlemlerle; Mülk ipoteği ve mukataalı ipoteği. Mukataalı toprak bir satış yolu ile ipotek edilmiş ise bu aslı vakıf olduğu için ve vakıflar prensip olarak borç ödemediği içindir. Fakat herhalde bu kategoride doğrudan doğruya ipotek edilmiş binalar ve ağaçlar vardır.

Dolaylı Garanti : Tahsis ve Miri Arazi ancak vefalı satış yolu ile borcu garanti edebilir. Bundan başka bu satışı yapmak için devletin rızasını almış olmak gereklidir. Bu yüzden, banka, kendisinden borç para alan müşterisinden geri dönülmez vekâlet yolu ile yetkiler ister.

Geriye sadece bu yetkilerin bizzat banka adına değil, fakat bir önceki maddede anlatıldığı gibi şubelerin müdürleri veya yetkili memurlar adına istenmesi kalır. Bu, medeni hukuktaki bir boşluktan ileri gelir.

TÜRKİYE'DE TARIM VE ZIRAAT BANKASININ ROLÜ ÜZERİNDE GENEL DÜŞÜNCELER

Kuruluşunu ve işleyişini incelediğimiz Ziraat Bankasının rolü konusunda yargıya varmak için Osmanlı İmparatorluğu'nda tarımın gelişmesini, ayrıntılarıyla değilse bile, hiç değilse genel bir tarzda bilmek çok gereklidir.

Fakat resmi istatistiklerin ve özel çalışmaların yokluğu yüzünden bunu açık ve kesin bir tarzda başarmak zordur.

Ziraat Madenler ve Ormanlar Nezareti Ziraat Şubesi Müdürü M. Strati bu konuda kendisine sorduğumuz bir soruya karşılık, bize istatistikler veremiyeceğini çünki istatistiklerin henüz yayınlanmadığını üzülerek bildirdi.

Bu sebeple biz kendi şahsi araştırmalarımızla bulduğumuz rakamlara ve bilgilere ve başka yazarların incelemelerine dayanmak zorunda kaldık (3).

Türkiyenin biricik kaynağı tarımdır ve daha uzun zaman böyle kalmakta devam edecektir. Birkaç un değirmeni sahibi, sabun imalâthanesi, sahibi, iplik evi sahibi tuğla yapım evi

---

DİL TARİH COĞRAFYA FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİ BİRLİĞİ SEÇİMLERİNDE

Sosyalist Gurubun Seçime Girmesi Yasaklandı

Geçtiğimiz hafta, Kıbrıs meselesinin çözümünü, yâni «barış için savaşı» ulusça yaşarken, bir yandan da yeni bir utanç belgesi yaratmayı hiç ihmal etmedik :

Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Öğrenci Birliği seçimlerine «Sosyalist Gurup» un girmesi, Fakültenin Yönetim Kurulunca yasaklandı. Evet, millî itibarımızın korunması hususunda yedimizden yetmişimize, köylümüzden kentlimize kadar herkes ortak amaçta birleşiyor, ama öte yandan, dilimizden hiç düşmeyen «Hukuk Devleti», «Anayasa», «Sosyal Devlet», «Üniversite Özerkliği» kavramları, ulusal birliğin en güzel örneğini verdiğimiz bir hafta içinde, hiçe sayılabiliyordu.

Bilindiği gibi, Fakültelerde öğrenci birliği seçimlerine, değişik görüş açıları olan birçok gurup katılır. Gençliğin, özellikle yurt sorunlarında bir baskı gurubu olarak görev alması, artık herkesin kabul ettiği bir gerçek hâline gelmiştir. Oysa gençlik, bu görevi yerine getirirken, kendi içindeki bağımsız bir örgüte dayanmak zorundadır. Onun için, öğrenciler arasındaki seçimler, gençliğin sorunlarımız karşısındaki tutumunu tâyin etmesi bakımından daima önem taşır. Aslında, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi, gençlik hareketlerinde son yıllara kadar pek hareketli değildi. Siyasal Bilgiler Fakültesi, Hukuk Fakültesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara'daki gençlik hareketlerinde her zaman adını duyuruyordu. Ne var ki, fakültelerin özel şartları, gençliğin hareket özgürlüğünde ne kadar etkin rol oynarsa oynasın, gelişimi engellemek mümkün olmadığı için, örneğin Ortadoğu Üniversitesindeki canlılığın Dil Tarih'e sıçraması mukadderdi. Ve bu yıl artık sıra Dil Tarih'e gelmişti. Öğrenci Birliği seçimlerine katılan «Sosyalist Gurup», öğrenciler arasında ilgiyi en çok çeken ve seçimleri kazanma olanağı en fazla olan kadroydu.

Fakültenin 22 Kasım 1967 tarih ve 29 sayısını taşıyan yönetim kurulu kararı, Sosyalist Gurup'un seçimlere girmesini yasaklarken, gerekçe olarak şunu gösteriyordu :

«Anayasamızda Sosyal Devletten bahdilip, sosyalist devlet anlayışı benimsenmemiş olmasıdır.»

Bu pek ustaca, pek uzmanca, ifade bakımından pek güzelce hazırlanmış gerekçe, bizce «Anayasa sosyalizme açık mıdır, kapalı mıdır?» tartışmalarının bir devamı sayılmamalıdır. Bu soy tartışmaları artık geride bırakmış bulunuyoruz. Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda mevcut bir kararı da vardır : Anayasa sosyalizme açıktır.

Evet, dilimizden hiç düşmeyen kavramlar vardır ortada : Hukuk devleti, Üniversite Özerkliği vb. Anayasa Mahkemesinin yorumu da açıktır. Öyleyse Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Yönetim Kurulu, neye dayanarak böyle bir karar verebilmiştir? Evet, kanuna uymaz, kitaba uymaz, hukuğa uymaz, 27 Mayısın kazandırdığı değerlere uymaz, neye göre?

İsmet Paşa'nın şu sözünü ister istemez hatırlıyoruz :

«Eşkiyanın bu gece ne yapacağı bilinmez».

ustafa Suphi Bey

Mustafa Suphi.
1910 yılı Doktora Tezi

u.

r Fakültesi

erinden.

I KREDİSİNİN DÜZENLENMESİ

sahibi ve birkaç memur dışında Osmanlı İmparatorluğunun 30 Milyona yakın hesap edilen nûfusu, esasen çok da verimli olan topraktan yaşar.

M. V. Bérard, Macédoine'sında Osmanlı toprağını şöyle anlatır :

«Buğday için ova, yemiş bahçeleri ve bağlar için teras teras tepe, ormanlar için dağ, sulama için su kaynakları ve ürünlerin alınıp satılması için çok yakın olan deniz; öyle görünüyor ki insanın, toprağın ve suyun çalışmasını gözeterek, kendini yaşamaya bırakmaktan başka işi yoktu».

Makedonya için doğru olan, Küçük Asya için, Arap türküsünde yeryüzü cenneti diye sunulan Suriye, Filistin ve Mezopotamya için de doğrudur...

Bu ülkelerin başlıca ürünleri buğday, arpa, yulaf, mısır, pirinç, kenevir, yonca, tütün, tönbeki, afyon, pamuk, bal, zeytin, sebzeler ve meyvalar, kuru üzüm, kuru incir, vb. dir.

M.R.G. Lévy'nin topladığı belgelere göre (Revue des Deux Mondes dergisi'nin 10 Şubat 1910 sayısında Osmanlı maliyesi üzerine çıkan yazı) 1005 (1905 olması akla yakındır-Ç.) de bütün Türkiye 18 Milyon Kental metrik buğday, 34 Milyon Kental metrik arpa, yulaf ve mısır üretmiştir.

Adana bölgesi yılda 20 bin ilâ 50 bin balya pamuk üretmektedir. Bu pamuğun hemen hemen tekelini bir Alman şirketi ele geçirmiş bulunmaktadır. (4)

Türkiye'den hemen hemen dokuz defa daha küçük toprağı olan Fransa'nın yılda ortalama (1896 - 1905) 89 Milyon kentâl has buğday, 82 Milyon kentâl arpa, yulaf, vb. ürettiği düşünülürse memleketimizde tarımının ne kadar geri kalmış bulunduğu anlaşılır. Ne kadar geri kalmış ve ne kadar az verimli olursa olsun Osmanlı zenginliğini tarım meydana getirir.

Maliye meselesine gelince, bütçenin en büyük kısmının ziraî kaynaklar tarafından beslendiğini görüyoruz.

108 - 1909 Bütçe yılının 25 Milyon liranın biraz üzerinde değerlendirilen kaynakları, 6 Milyon lira öşür ve 1 Milyon 800 bin lira hayvanlar vergisi ihtiva etmektedir. Şarap ve alkol, ipek, balık resimleri gibi daha birkaç kaynak da hesaba katılırsa, tarımdan gelen gelirler İmparatorluk bütçesinin üçte birini geçer.

Böylece, yenileşme ve kalkınma yolundaki bu ülkede ziraî kredinin rolünün ne kadar büyük olacağı anlaşılır.

Kredi, muhakkak ki geleceğin zenginliğini ve refahını yaratır; fakat Türkiye'de tarım geri kalmış ise bunun sebebinin, orada herşeyin geri kalmış bulunması olduğunu belirtmeliyiz. Bilgisizlik modern makinelerin işlemesine engel oluyor. Bu şartlar içinde özgür ve bağımsız bir kredi kurmak mümkün müdür? Mümkün olsa bile, bu türden kurumlara yabancı olan bu ülkede kredi, tarımın gelişmesine önemli bir yardımda bulunabilir mi?

Şu halde tefeciliğin bitirip tükettiği bu ülkede tarım kredisinin gelişmesi mümkündür ve böyle bir halk için ilerleme ve refah âleti olabilir.

1323 yılında bankanın kullanılabilir sermayesi 514.295.577 kuruştur.

Aynı yıl bankanın çiftçilere verdiği borç para toplamı 435.656.445 kuruş 15 paradır. Kullanılabilir sermayeye oranla bu, % 85 oranında bir işlem demektir. Bundan da bankanın kendi aktif sermayesinin çok büyük bir kısmını işe yatırdığı sonuçu çıkar.

Fakat bu 20 yıllık hayatı boyunca banka kaç çiftçiye ve ne kadar borç para verebilmiştir?

1323 (1907) hesap raporunda, 1889 den 1908 yılına kadar borç verilen paralar toplamının 1.194.894.697 Kuruş 23 Paraya yükseldiğini görüyoruz. Bu, yuvarlak rakamla, 1.582.424 çiftçi arasrnda dağıtılmış 274.815.758 Frank tutar. Büyük kısmı itibariyle geçim tasası içinde kıvranan çiftçilerden meydana gelen 30 Milyon nûfuslu bir halk için bankanın yaptığı hizmet, çok önemsiz görünmektedir.

Almanya'da Ziraat ve Hak kredisi 5-6 milyar Mark civarında işleme sahiptir.

Fransız çiftçileri karşılıklı tarım kredi sandıklarının her gün daha verimli hale gelen kuruluş ve çalışmaları sayesinde 1907 yılında 70.708.456 Frank kullanmışlardır.

Osmanlı rakamları Alman ve Fransız rakamlarına oranla gerçekten mütevazı görünüyor; özellikle Osmanlı Ziraat Bankasının 945.835.308 kuruş yani 200 Milyon Frank civarında bir sermaye biriktirmeğe muvaffak olduğu görülünce bu, daha da belirginleşiyor. 19 yıllık ömür içinde verilen borç para toplamının 274.815.758 Frank olması para dolaşımının yavaş olduğu fikrini veriyor.

Fakat yanlış anlamayı önlemek için şunu hiç bir zaman göz önünden uzak tutmamak gerekir ki, bu toplam sermayenin kullanılabilir kısmı 514.249.577 Kuruş, yani yaklaşık olarak 120 milyon frank civarında bir rakam tutar.

Başka bir bakımdan, İmparatorluğun genişliğine oranla yaptığı hizmet çok sınırlı kalan bu kurum, herşeye rağmen gene de çok önemlidir. Kredi yoluyla iyilik yapan bu biricik organın değerini bir kez daha belirtmek için eski rejimin çok kötü şartlarını hatırlamak gerekmez mi?

Bu kurum bugünkü siyasi rejimde köy halkına büyük hizmetlerde bulunmak için yerini bulmuştur.

Onun iyi kurulmasını ve zenginleşmesini sağlamak için, önce ve sadece, asıl amacına yabancı bütün işlemlerine son vermek ve hazineden istediği parayı ona geri vermek gereklidir. Hazine, Ziraat Bankasına, faizsiz 4.500.000 Türk lirası borçludur.

Hicaz ve göçmenler gibi ek görevler bugün artık banka işlemleri içinde önem taşımıyorlar.

Hazinenin aldığı paralara gelince, Maliye Nazırı bunları az zaman önce dalgalı borçlar arasında saydığına göre bu parayı bankaya kısa zamanda olağanüstü bir yolla geri vermeyi görev saymakta olsa gerektir.

Bu ilk iki islahat hem kolay hem de yararlıdır. Gerçekten bu gibi kurumların tarihi incelenirse başarısızlıklarının sadece kendi ana tüzüklerine aykırı kalkışmalar yüzünden meydana gelmiş olduğu görülür.

Bundan başka borç para verme şartları ve takip yolları ile ilgili, yapılması gereken başka düzeltmeler ve iyileştirmeler vardır ki daha özel olarak incelenmeleri gerekir.

Bankanın daha önce açıklamış bulunduğumuz babaca bir niteliği olmasa idi verdiği avansların garanti temeli olarak ipoteğin kullanılmasına karşı mücadele ederdik. Çünkü, bilindiği gibi, ipotekli kredi geçmiş çağlar boyunca yalnız borç veren yararına harikalar yaratmıştır. Bundan başka Türk çiftçisi bilgisiz olduğu için, borç aldığı parayı misafir evini veya mâlikânesini genişletmek için kullanması çok mümkündür; bu da onun yıkımına yol açar. Banka, bu tehlikeyi bir belgenin köy ihtiyarları tarafından önceden incelenmesi ile önlemek iddiasındadır. Demek ki böylece çift garanti sağlanmış oluyor. Ama bu garanti yeterli midir?

Köylü borcu kendi garanti ettiği için, borç alma isteği üzerine, ihtiyarlar, onun lehinde bir görüş belirtmekte tereddüt etmezler. Köylülerin arasındaki saf dayanışmanın kaçınılmaz sonucu budur. Osmanlı Bankası aynı köylüler arasında olağanüstü hallerde zincirleme kefilliğe dayanan sorumluluğu kurmuştur. Fakat, kredi verilirken açılması göz önünde bulundurulması gereken durum, esas itibariyle, normal durumdur. Kredi ancak güvenlik içinde zenginliği geliştirir. Buhranlar esnasında ise, belki, ancak hayatı kurtarabilir.

Bu garanti, şahsi garantidir. Fransada bu sorumlu şahsın, genellikle, bir sendika veya bir zırai kredi kurumu olduğunu görüyoruz.

Depolar ve emtea senetlerinden başka girişimler yaratmağa çalışmak, benzer kredi kurum ve dernekleri ve mekanizmaları kurmaya girişmek, Osmanlı Ziraat Bankası için sosyal ve ekonomik görevdir.

O zaman bankanın rolü, mahallileştirilmiş bütün kolları ile birlikte, ayrıca büyük ve önemli olacaktır. O takdirde banka ekonomik bir rolü ifa edecek ve bu mali bir rol kazanmak olacaktır. Çünkü tarım üzerine işlemler bu kurumların kurulmasından sonra başlar ve tarım spekülâsyonu, dolaşım hızıyla orantılı olarak gelişir.

Birkaç çizgiyle taslağını ortaya koyduğumuz bu mekanizmanın harekete geçirilmesi için 10 milyon T.L. lık sermaye yeterli değildir. Hazineye, bankaya olan borcunu ödedikten sonra, bir başka görev düşmektedir. Bu da, bankanın sermayesinin arttırılmasına hizmet edecek kaynaklar bulmaktır.

Osmanlı Bankası son zamanlarda Devlet bankası olmak kesin imtiyazını elde ettiğine göre, Ziraat Bankasına Paris veya Londra borsalarından faiz karşılığı yıllık bir para bulması onun için çok ağır olmayacaktır. Fransa Bankası bu konuda ona örnek olabilir. (Bu banka bölge zirai kredi sandıkları emrine Devlet garantisi altında 40 milyon frank vermiştir).

Bundan başka uzun vadeli işlemler için değerli evrak çıkarılması ve kısa vadeli borçlar için de ödeme tarihini vade olarak taşıyan bonolar çıkarılması ilgi çekici olur. Fakat faiz fiatı ne olacaktır? Türkiyede çiftçiler tasarruflarını toprak satın almaya yatırdıklarına göre, bu çıkarılacak senetlerin müşterileri kim olacaktır? Bunlar tekrar tekrar incelenmesi gereken meselelerdir.

Sözlerimize son verirken, yurdumuzun refahını ve güvenliğini geliştirmek için en barışçı vasıtanın zırai kredi olduğunu bir defa daha söylemek isteriz. Türkiyede bugün yeni rejime sağlam temeller yaratılmasına çalışılıyorsa, bu kurumu asla ihmal etmemek gereklidir.

Amacımız, bu verimli ve işlenmemiş toprakları, makineler ve tohumlarla, Türk çiftçileri gibi yorulmak bilmez emekçilerin emrine vermek, onların refahını sağlamak ve onları meşrutiyet rejimine sadık iyi vatandaşlar yapmaktır.

---

(1) Bütün ekleriyle birlikte Ziraat Bankası yönetmeliği.

(2) Daha başka kategoriler varsa da bunlar konuşmaya yabancıdır.

(3) Büyük Ansiklopedi'de «Türkiye» maddesi - M. Cl. Huard geozraphie de la Turgure - M. V. Guinet Bulledin de la Chovlere française de Coustantinople Geographie Universelle - Elisel Reclus.

(4) Géographie économigue - Buboi - Zergomaral, pag. 493.

ULUSAL AÇIDAN

Milliyetçilere Çağrı

Niyazi Ağırnaslı

MİLLİYETÇİLİK, zaman ve mekân şartları içinde gelişen ve değişen yeni anlamlara açık bir kavramdır. Milliyetçilik ne bir dindir, ne de bir mezhep. Toplum yararına olan düşüncelere, çabalara ve akımlara karşı çıkanlar, ben Milliyetçiyim demekle Milliyetçi sayılamazlar.

Yeteri kadar bilindiği şüpheli olan bir nokta, bağımsızlığımızı, özgürlüğümüzü gün geçtikçe daha da kısıtlama çabasında olan çok güçlü sömürücülerle onların iş ve çıkar ortaklarıyla savaşın pek kolay olmıyacağıdır. C.İ.A. ajanları, yurtlarını sömürü düzenlerinin saldırılarına karşı savunanların sâdece komünistler olduğunu yaymaya özellikle dikkat ederler. Milliyetçiler bu propagandaya karşı uyanık olmalı, bilhassa C.İ.A. nın paraleline düşmekten ve tecrid edilmekten sakınmalıdır. NATO ve CENTO müdafaa sistemleriyle Türkiye'ye sokulan, açık ve gizli bir takım anlaşmalarla da yurt topraklarına çil salan sömürü güçleri, bazılarının zannettikleri gibi «anlaşmaları fesh ettik, bu müdafaa sistemleri de artık anlamını yitirdi, hadi size güle güle» deyince hemen çekilip gitmiyeceklerdir. Yabancı sermaye çevrelerinin mahdut sayıdaki iş ve çıkar ortaklarıyla, ajanları dışındaki bütün Türk halkı, gerekirse Kurtuluş Savaşını yeniden göze almak, bir büyük ve güçlü safta toplanmak zorundadır.

Türkiyemiz dünyanın en geri kalmış sayılı ülkeleri arasındadır. Hâlâ köylerimiz elektriksiz, yolsuz ve çoğu susuzdur. Nüfusumuzun % 60 a yakını okur yazar bile değildir. Çatlamış kıraç topraklar üstünde kurulmuş ağaçsız, kara taştan, ya da kerpiçten yapılmış tek katlı köy evlerinde halkımız çavdar ekmeğini tarhana çorbasını, yavan bulgur pilavını katık etmekle yetinmekte, boş zamanlarını değerlendirememektedir. Tarım sektöründe çalışanları nüfusunun % 7 sine 10 una indirebilmiş toplumlar yanında Türk nüfusunun % 76 sı en ilkel araçlarla toprakta çalışmaktadır. % 76 nın çabası yine de halkımızın asgarî isteğini karşılamamakta, dış ülkelerden yardım beklenmekte ve çok pahalı yardımlar kabul edilmektedir. Millî gelir artışı % 3 civarındadır ve bu gidişle kalkınmadan bahsetmek gülünçtür. Millî gelir dağılımındaki adaletsizlik büyük çoğunluğu umutsuzluk ve mutsuzluk batağına itmekte ve çalışma gücünü büsbütün düşürmektedir. Büyük şehirler, gecekondu çemberleriyle sarılmıştır. Çalışma düzenlenememekte, gizli işsizlik çoğalıp büyümektedir. Almanya'da, Belçika madenlerinde çalışan Türk İşçilerinin emeklerinin yurd dışında sömürülmesi daha uzun süre devam edemez. On bin doktorumuzun yarısı, mühendislerimiz, teknisyenlerimiz yurt dışında çalışıyorlar ve bütün bu elemanları yurda çekecek bir istihdam politikası güdülememektedir... Bu konuda söylenecek çok şey var ve hepsi de gerçeğin ta kendisi. Yirmi yıldır sözde yardım gördük ve arpa boyu yol alamadık.

Yabancı sermaye Türkiye'ye sâdece sömürmek için gelir. Yerli sermaye başına buyruktur. Sanayi kurma yerine, ithalâtçılık, yahut arsa spekülasyonu ya da iş hanları yapmak yolunu tercih ettiği bir gerçektir. Yurt dışında sömürebileceği toplum olmadığına, bundan böyle haklarını arama yollarını zorlamayı öğrenip bilinçlenmiye başlıyan işçi sınıfının içerde de sömürülmesi gittikçe güçleşeceğine göre, kapitalist ekonomi yolundan Türkiye'nin kalkınması olanağı yoktur.

Bunlar bizim iç mücadele konularımızdır. Karşıt inançlar demokratik şartlar içinde tartışılacaktır elbette. Ama yurt topraklarına kök salmış sömürü düzenini söküp atmak için, emperyalizmin Türkiye'deki köklerini kazıyıp yok etmek için ve yeni bir sömürü sisteminin vatanımıza sokulmasını önlemek için milletçe bir safta toplanmamız gerekiyor. Bu saf, gerekirse bir millî kurtuluş savaşı da verecektir. Gerçek milliyetçiler, aydın ve devrimci gençlik, Şerefli Türk Ordusu, işçi örgütleri, çeşitli meslek ve sanat kurumları, hangi mezhep inancında olursa olsun, dil ve lehce farklarına bakılmaksızın bütün Türk halkı, yurtsever siyasî partiler bu safta toplanmalıdır. Yabancı emperyalizmin iş ortaklarıyla ajanları kimlermiş? görelim ve tanıyalım onları. 27 yıldanberi bağımsızlığı ve özgürlüğü için savaşan Vietnam'da, Kongo'da Amerikan yöneticilerinin insanlık dışı davranışları bizzat Amerikan halkını utandırmaya ve direnče sevk etmiye başlamıştır. Dost geçinen Amerika'nın Kıbrıs konusundaki tutumu, kırkbin Amerikalının kendi yurdumuzda Türklere karşı davranışları, altıncı filonun kadın ihtiyacı için arasıra limanlarımıza uğraması, Türkiye'nin 2020 yılına kadar ödemek zorunda bulunduğu dış borçlarla bunun nedenleri, resmî dairelerimize müşavir adı altında yerleştirilen Amerikalıların herşeye burunlarını sokmaları, iki bin civarında görevliye maaşları dışında ödenen paralar, umarız ki Amerikan hayranlarını uyarmak için yeter sebepler olsun. Kurtuluş savaşımızı tekrarlamak zorunda kalırsak Amerikan sömürü çevrelerinin Türkiye'de bir Diem, bir Kao-ki bulmaları, onun Amerika'dan sözde yardım istediğinin dünyaya ilân edilmesi ihtimallerine de kendimizi hazırlamalıyız.

Kendi öz gücüne güvenerek kalkınma hamlelerine girecek, özgür ve bağımsız Türkiye'nin kurucularını ve koruyucularını görevler bekliyor.

Özgür, Bağımsız Türk Resmine Doğru

Nuri İyem

Yazımıza bu başlığı koyduk, yürekten de isterdik, batıdaki resim anlayışlarından belirgin olarak ayrılan Türk resminin ve ressamlarının bolluğundan, varlığından söz edelim. Bir küçük azınlık dışında, ne yazık ki şimdilerde özgür, bağımsız Türk resminden söz edilemez.

Çok kez gördüğüm toplu sergilerde — örneğin devlet sergilerinde — Türk ressamlarının yapıtlarını bir arada izlerken, söz konusu ettiğim açıdan araştırmışımdır; bizim resim sanatımızın, biçimde olsun, öz ya da içerikde olsun, batıdan ayrılan yönü yöntemi yoktur pek. Azınlıkta olan bir avuç sanatçımızın dışında, ressamlarımızın Fransız ya da Alman soyundan gelme birer ressam gibi davrandıkları, yapıtlarında yankılanan bir gerçektir.

Resim panayırı Paris'in etkisi ençok baskın olanıdır ya, daha sonra da Alman, Amerikan ve de İtalyan resim panayırlarının etkilerine, kapılarını ardına kadar açık komuşlardır ressamlarımız. Elbet bu açık komanın sonucu; Türk resmi yabanın karma resim zevklerine iyiden iyiye bulanmıştır.

Bizim görüşümüz böyle, öteki ressamlara sorarsanız; durum kıvanç vericidir. Onlar diyorlar ki; Batı ile arayı kapattık artık, şimdi Türk resmi batı'yla at başı yarışmaktadır. Oysa ki, şu yürekler acısı görünümü ile, yarışmaktan değil, olsa olsa batının boyunduruğuna koşulmaktan ya da batı uyduluğundan söz edilebilir.

Resim sanatı alanında, çağdaş uygarlık kesimine varmayı, böylesine görmüş böylesine sanmış olanlara, aldanmakta olduklarını kim anlatabilir ki? Mübareklerin tümü, görevlerini yerine getirmiş kişilerin yürek rahatlığına benzer — ama aslında baştan sona kuruntu olan — bir hava içinde şişinip duruyor, birbirlerine ödüller, birincilikler dağıta dağıta avunup gidiyorlar.

Batının kendi toplumlarından kopmaksızın ve toplum katları içinde geliştirip büyük aşamalara eriştirdiği — yağlı boya — resim sanatına Osmanlı sarayında özenme duyulmuştur. Fatih'den beri kimi zaman yavaşlayan, kimi hızlanan bir takım çabalar var saray yanıyöresinde. Ola ki dini yasakların doğurduğu güçlükler yüzünden, bu sanat saray içinde kalmıştır. Ancak Kanuni'nin zamanında Nakışhanei rum ve Nakışhanei iran adlarıyla iki eğilim bir arada sürdürülmüş; üçüncü Ahmet sırasında yabancı elçilerle birlikte bazı Avrupalı ressamların İstanbul'a geldikleri ve resim yaptıkları bilinir. Üçüncü Selim sırasında bu özlem biraz daha gelişme gösterir. Vak'ayı Hayriye'nin ardından ise, devletin askeri ve mülki dairelerinde Sultan Mahmut'un resimleri duvarlara konulur. Abdülaziz kimi batılı ressamları İstanbul'a getirtmiş, bunun sonucu Dolmabahçe sarayında batı sanatçılarının yapıtlarından düzenlenmiş kolleksiyon duvarlara konulmuştur. Mühendishanei berri himayun ve Harbiye mektebinden resim eğitimi görsünler diye Avrupa'ya öğrenciler gönderilmiş, onların yurda dönüşleriyle resim sanatı bir gelişme göstermiştir denilebilir. Osman Hamdi bey ise ikinci Abdülhamit'ten 1883 Sanayii nefise mektebini açabilme yardım ve yetkisini koparарak, halka açılmanın yolu sayılabilecek büyük çabayı harcamıştır.

Görüldüğü gibi bu okul açılana kadar, resim sanatı toplum için ne yararlı ne de gerekli bulunmuş ve saray yöntemi ile himayesi altında, halka kapalı kalmış. Nice yıllar sonra Meşrutiyet başlarında, Üsküdar'da bir gazinoda ressam Ali Rıza Hoca'nın açmış olduğu sürekli sergi'yle ilk kez halkın karşısına çıkılabilmiştir.

Bir çok Türk ressamının, yapmış oldukları resimlerini, halka göstermek heves ve cesareti, 1 Ağustos 1916 yılında gerçekleşebilmiştir. 10 aralık 1915 yılında kurulmuş bulunan Osmanlı Ressamları Cemiyeti, bu ilk toplu sergiyi açmakta epey tereddütler geçirmiştir. Demekki ilk toplu sergiden bugüne, elli bir yıl geçmiş. Bununla birlikte halka varıcı, halkla birlik ve halk için resim yapılabilmiş olduğu da pek söylenemez. Daima ressam halktan kendisine doğru bir ilginin gelmesini beklemiştir ama söz konusu ilginin doğmayışını pek umursamamıştır. Giderek ilgisizliği doğal olarak yorumlamış, tıpkı saray gibi o da halka açılmanın gereğini duyamamıştır.

Ressamlarımız daha işin başında-ki bunların bir önemli bölüğü paşa ressamlar- Avrupa'ya sergi açmak üzere taşınmışlar, oranın anlayışına uymaya, orada bir başarı elde etmeğe uğraşmışlardır. Böylelikle daha işin başında Avrupanın beğenisi önem kazanmış, değer yargıları Avrupa ölçülerine göre olma yolunu tutmuştur. Resim sanatındaki temel düşüncemiz, başından günümüze değin hep batı ve batıya göre resim yapmak olmuştur. Ardardına gelen bütün kuşaklar, bu düşüncenin doğruluğuna inanarak davranınca, halkla ilişkiler kurulmaksızın resim yapmak bir gelenek olmuştur.

Bir iki büyük kentimizde birçok sergiler açılır açılmasına ya, bu sergilerin ezici çoğunluğu halkımız düşünülerek değil, batıdaki ölçüler — yani batı halkı — düşünülerek yapılmış işlerle doludur. Diyelim falan ressamımızın saf yüreklilikle resim yaptığı görülmektedir. Resimleri dikkatle izleyince, ünlü fransız saf yürekli resim ustası Utrillo'nun kafası, gönlü, gözü ve eli'yle yapılmışcasına, yani bir anlamda Fransız beğenisi düşünülerek, davranılmış olduğunu görürsünüz. Saf yürekliliğin bu kadarı da olur mu, olmaz mı düşünüp durun artık. Ya bir türlü ardı arkası alınamamış bulunan, A. Lhote, M. Gromaire ve diğerlerinin Türkiye'deki saltanatına ne demeli? Almış yürümüş bulunan, Alman usulü grafik sanat anlayışına ne buyurulur? Sürüsüne bereket pek çok örnekleri anmaktan vaz geçerek diyoruz ki; batı resim sanatı anlayışına böylesine sarılmanın adı, sanı ancak UYDULUK olabilir.

Bir ara bu uyduluğu çok şerefli bir işmiş gibi görürlerdi kimi ressamlarımız ve örneğin PARİS EKOLÜNÜN TEMSİLCİLERİ adı altında sergi açmakta hiçbir sakınca görmezlerdi. Ressamlarımızın büyük çoğunluğunu saran uyduluğun yanısıra gelişen, kör yumağa dönüşmüş ve baştan sona Türkiye'nin gerçekleriyle taban tabana çatışan değer yargıları var. Örneğin herhangi bir resim üstüne, başta Paris sonra Münih ve daha sonraları da Amerikan, İtalyan resim anlayışlarının ölçüleri'yle değer biçilmeye çalışılır da, Türkiye'nin gerçeklerine bağlı hemen hemen hiçbir değer yargısına rastlanılmaz. Bir kör döğüşünü andıran şu yaban yargılarla değerlendirmelere kendini kaptıran ressam için, halka varıcı, halkla birlik, halk için, daha doğru deyimi'yle, içinde yetiştiği kendi halkının yararına sanat yapabilme yolları kapanmış olur.

Halkımızın kendisinden yüz çevirmiş bu yaban anlayışlara gösterdiği tepki çok ilgi çekicidir. Âdeta ressamları cezalandırmıştır halkımız. İzleyen halkımızın resme karşı tutumunu, kendi yapısına yaban olanı komamaktadır. Zorlayarak kendisine kabul ettirilmek istenilenleri, bir bir ayıklamakta, ilgisinden çıkarıp atmaktadır.

Günümüzde üzerinde önemle durulması gereken olay şu : Halkımız, gerçekçi resme, toplumcu görüşe daima açıktır. Hele kendi gerçeğine, kendi bunalımına yönelebilmiş resme, içtenlikle saygı duyar, sevgi'yle bağlanır. İşte batı etkisinden arınabilmiş, özgür, bağımsız Türk resmi için, yol yordam buradadır. Bağımsızlığa burdan varılacağına inanıyorum.

Artık gerilerde kalmış, geçmiş, yitmiş günlerimizde de, kaç kez bu görüşe yönelinmiş'se, halkın sevgisi ve genişleyen ilgisiyle karşılaşılmıştır. Yalnız resim sanatı için değil, yaşamın her yanı yöresinde, halka varan bütün yollar, birden geniş ilgiyle karşılanmış ve büyümek genişlemek yolunu tutmuştur hemen. Ama ne var ki, köy enstitüleri, sosyalist partileri hangi karakancaloz düşünler'le darma duman duman edildiyse, gerçekçi toplumcu her sanat kıpırdanışı da aynı düşünlerin etkisi'yle baskı altına alınmış, susturulmaya çalışılmıştır.

Şimdi'yse, ressamlarımız halkın ilgisizliğinden, resim yaparak yaşayışlarını sürdüremeyişlerinden ve devlet kapısında herhangi bir memur olarak geçimlerini sağlamaya çalıştıkları için, resim yapmaya pek vakit bulamadıklarından, amatör ressam durumuna düştüklerinden yakınmaktadırlar.

Ne diyelim a kardeşler, neden halkı suçlamaya çabalıyorsunuz? Halk sizin yabanın temsilcisi olan sanatınıza ilgi duymaya mecbur mu? Sen ona, onun içinde bunaldığı gerçeğe yüz çevir, o ise sana ilgi duymakla yükümlü olsun. Nerde görülmüştür bu? Elinden çıkan işe bir bak hele; özgür, bağımsız Türk resmi mi o? Sen içinden çıktığın halkına dönmedikçe, onunla beraber, onun için sanat yapmayı düşünmedikçe, anlamına doğru dürüst varamadığın batının uydusu kaldıkça, görüp göreceğin işte o devlet kapısındaki memuriyet olacaktır.

UNUTAMADIĞIM

Ahmet Arif

AÇARDIN,
Yanlızlığımda
Mavi ve yeşil,
Açardın.
Tavşan kanı, kınalı - berrak.
Yenerdim acıları, kahpelikleri. . .

Gitmek,
Gözlerinde gitmek sürgüne.
Yatmak,
Gözlerinde yatmak zindanı.
Gözlerin hani?

«To be or not to be» değil.
«Cogito ergo sum» hiç değil. .
Asıl iş anlamak kaçınılmaz'ı,
Durdurulmaz çığı
Sonsuz akımı.

İçmek,
Gözlerinde içmek ayışığını.
Varmak,
Gözlerinde vurmak can tılsımına.
Gözlerin hani?

Canımın gizlisinde bir cân idin ki
Kan değil, sevdamız akardı geceye,
Sıktıkça cellâd,
Kemendi. . . .

Duymak,
Gözlerinde duymak üç - ağaçları
Susmak,
Gözlerinde susmak,
Ustura gibi. . .
Gözlerin hani?

Stalin'den Üç Eser

M. Mehmet Mimoğlu

Son günlerde Iosif Visarionoviç Stalin'in üç eserinin Türkçeye çevirisi birbiri ardından yayınlandı.

Sosyal Yayınlar, **«Marksizm ve Dil»**,(1) adındaki Linguistik üzerine açıklama ile başı çekti. Ardından Sol Yayınlarının **«Marksizm ve Millî Mesele»**,(2) adlı kitabı yayınlandı ve son olarak da Bilim ve Sosyalizm Yayınları'nın **«Diyalektik ve Tarihî Materyalizm»**(3) adlı broşürü çıktı.

«MARKSİZM ve DİL»

«Marksizm ve Dil», Marksist teoriyi zenginleştiren, bilimsel katkı niteliğinde bir eserdir. Stalin'in en amansız eleştiricileri bile onun dil üzerine görüşlerinin bilimsel değerini teslim ederler. Kitabın birinci dipnotunda şöyle denmektedir :

«Dil (Linguistik) meseleleri hakkındaki münakaşa Pravda gazetesinde 9 Mayıs 1950 tarihinde açılmıştı. Günlük trajı 2 milyon nüshayı aşan Pravda, bir buçuk ay müddetle her hafta iki tam sayfasını münakaşaya hasrederek profesörlerin, akademisyenlerin ve okuyucuların yazılarını yayınladı. Stalin'in 20 Haziran'da münakaşaya katılışından ve bunun esas veçhelerini neticeye bağlayışından sonra da bütün Sovyet basınında Stalin'in bu yazısından ilmin ve kültürün çeşitli alanlarında dersler çıkaran bir çok yazılar yayınlanmıştır.»

«Marksizm ve Dil» in bütün dünyada da etkisi büyük oldu. 1950'lerin başında hemen her yerde devrimci çevrelerde günün konusu buydu. Eser bugün de önemini muhafaza etmektedir. Bu açıklama, Stalin'in son eserlerinden biridir.

«MARKSİZM ve MİLLÎ MESELE»

1913'de yayınlanan **«Marksizm ve Millî Mesele»** ise Stalin'in ilk önemli eseri sayılır. 1913'de Stalin henüz 33 yaşındaydı. Eser yayınlandığı sırada, Maksim Gorki'ye yazdığı bir mektupta Lenin, eserden ve yazarından şöyle söz ediyor : «Bizim burada fevkalâde bir Gürcümüz var. Avusturyalıların bütün malzemesini ve başka malzemeyi de toplamış ve **«Prosveşçenye»** dergisi için büyük bir yazı hazırlamış.»

Sol Yayınları'nın kitabının ilk kısmını bu eser teşkil ediyor. Kitabın ikinci kısmında Stalin'in 1918'den 1929'a kadar, gene millî mesele konusunda, yazıları ve konuşmaları yer alıyor. Burada Stalin sadece teorisyen değil, aynı zamanda Sovyet iktidarının Milliyetler Halk Komiseri (bakanı) olarak ve sonra da Parti lideri olarak uygulayıcıdır da. Onun, resmî sıfatıyla Sultan Galiyev'den Zaki Validov'a (Zeki Velidiy'ye) kadar, solcu sağcı çeşitli kişi ve akımlarla doğrudan doğruya ilişiği vardır.

Burada Sovyetler Birliği yöneticilerinin, bizim istiklâl Savaşımız karşısındaki davranışını açıklıyan kitaptan bir pasajı aktarmadan geçmiyelim; Rus Komünist Partisi'nin 1921'deki X. Kongresine sunduğu raporda Stalin şöyle diyor :

«Millî meselenin yeryüzünün tümünü, ilkönce küçük kıvılcımlar olarak, sonra da Kurtuluş hareketinin aleviyle sarmasını ve sömürgeler genel meselesi biçimine bürünmesini sağlayan ikinci etken, emperyalist grupların Türkiye'yi parçalama ve bu ülkenin Devlet olarak varlığına son verme yolundaki girişimleridir. Müslüman halklar arasında en gelişmiş devletlerden biri olan Türkiye, böyle bir şeyi sineye çekemezdi; savaş bayrağını yükseltti ve etrafına doğunun halklarını toplayarak emperyalizme karşı durdu».

Bunlar boş sözler değildi. Emperyalizmin boyunduruk altında tuttuğu Doğu halklarının kurtuluş bayrağını yükseltmiş olan 1921 Türkiye'sine, Magripten Çin'e kadar bütün ezilen dünya bayraktar olarak, önder olarak bakıyordu.

«DİALEKTİK ve TARİHÎ MATERYALİZM»

«Diyalektik ve Tarihi Materyalizm» adlı esere gelince : bu, marksist felsefe ve tarihî materyalizmin popülarizasyonlarının en iyilerinden biridir, belki de en iyisidir. Stalin en derin bir felsefe sorununu, insanın kafasına dank edecek biçimde, en büyük açıklıkla anlatmakta ustadır. **«Diyalektik ve Tarihî Materyalizm»** 1938'de yayınlandı. Sanırım, felsefe ve sosyoloji üzerine hiç bir eser bunun gördüğü ilgiyi görmemiştir. Bütün dünyada milyonlarca ve milyonlarca insanın devrimci teorik eğitiminde bu broşürün rolü olmuştur. Gene 1938'de yayınlanan **«Sovyetler Birliği Komünist (Bolşevikler) Partisi'nin Tarihi»** ne bir bölüm olarak eklenmişti. İkinci Dünya Savaşı yıllarında bu kitabın Moskova'da basılmış Türkçe çevirisi, Beyoğlu'ndaki Haşet Kitabevinin kuytu bir köşesinde sergilenirdi. Sonraları bu kitap ve benzeri kitaplar sergilenmez oldu. Tek parti düzeninin o pek sınırlı fikir özgürlüğünü bile, çok partili Filipin tipi demokrasi hazmedememişti.

Batı'da, özellikle Asya Üretim Tarzı üzerine tartışmaların yer almasından buyana, Stalin'in bu eseri, özünde derin bir konuyu aşırı ölçüde basitleştirdiği için ve kapitalizm öncesi ekonomik şekillenmeler arasında Asya Üretim Tarzı'nı zikretmediği için eleştirilmiştir. Örneğin ciddi bir marksist olan Eric J. Hobsbawn şöyle demektedir :

«İşte bunun için, amacı konuyu açıklıkla sunmak olan Engels'in bazı eserleri örneğin bu eserle (Marx'ın Kapitalizm Öncesi Ekonomik Şekillenmeleri üzerindeki el yazısı taslakları) kıyaslanınca, Marx'ın öğretisini aşırı ölçüde basitleştirme, sığlaştırma izlenimini vermektedir. Stalin'in **«Diyalektik ve Tarihi Materyalizm»** i gibi daha sonraki bazı Marksist ekspozeler bu doğrultuda daha da ileri gitmişlerdir, belki de gereğinden fazla ileri.» (4)

Ama biz, Stalin'in bu eserini ilgi ve heyecanla okumanın, teorik eğitimin daha ileri bir aşamasında, Marx'ın söz konusu edilen, şüphesiz ki, çok daha derin eserini anlamaya ve ondan yararlanmaya yardımcı olduğu kanısındayız.

Yukarda üzerinde kısaca durulan her üç kitap da rahatça anlaşılan bir dille Türkçeye kazandırılmıştır. Kitaplar hakkında bunları söylemekle yetiniyoruz.

Biraz da yazarın kendisinden söz etmek isterdik. Ama, Stalin ve Destalinizasyon konusu, yukarıda sözü edilen kitaplarla doğrudan doğruya ilgili bir konu değildir. Bu konuya ergeç ayrıntılı olarak değineceğiz. Şimdilik şunu söylemekle yetinelim :

Türkiye'de destalinizasyondan yana olanlar da var, olmıyanlar da. Sosyalist dünyadaki ideolojik çatışmada, şu ya da bu yanı tutanlar bulunabilir. Ne var ki, bu durum, namuslu ve güvenilir devrimci olduğun sürece, Türkiye'nin bugünkü özel şartları içinde, Amerikan emperyalizmine ve yerli işbirlikçilerine karşı tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye uğruna omuz omuza mücadele etmemize engel olmamaktadır. Şu andaki gerçek durum, demokratik devrimi başarmaktır. Önümüzdeki iş, Türk emekçi yığınları açısından doğru ve tutarlı bir tutumun, her namuslu Türk devrimcisinin benimsiyebileceği doğru tutumun, ayrıntılı olarak saptanmasıdır.

(1) Jozef Stalin, **«Marksizm ve Dil»**, Sosyal Yayınlar, İstanbul.

(2) Jozef Stalin, **«Marksizm ve Millî Mesele»**, Sol Yayınları, Ankara.

(3) Jozef Stalin, **«Diyalektik ve Tarihî Materyalizm»**, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ankara.

(4) Karl Marx, **«Pre-Capitalist Economic Formations»**, Yayınlayan ve Önsözü yazan Eric J. Hobsbawm, 1964 Londra.

Tiyatronun Statü Gelişimi

Yılmaz Onay

Geçen haftalarda, Ankara Deneme Sahnesi'nin sürekli olarak düzenlediği "tiyatro tarihi" söyleşilerden ikisi ilkel tiyatro konusunda yapıldı. İlk bakışta hiç de ilginç görülmeyen bu konunun, giderek çok önemli ve özsel sonuçlara varabildiği görüldü.

İlkel tiyatro, ya söz ve yazı dilinin gelişme yetersizliği yüzünden ilkel anlatım aracı (anlaşma aracı) olarak, ya da o çağın insan topluluklarındaki dinsel - doğasal fenomenlerin toplu anlatım ve yaşamında, törensel olarak vardı.

Sonra bakıyoruz, bir yandan dil, söz ve yazı olarak insanlar arası anlaşmayı ses ve çizgi kalıpları ve kurumları biçiminde halletmiş, öte yandan da törenler gelişerek önce - Mısır'da olduğu gibi - kuşaklar boyu değişmeyen kalıplara girmiş, daha sonra da - Antik Yunan'da bilindiği gibi - Aristoteles'te kuramlaşan tiyatroyu hazırlamış. Yani önce herkesin olan tiyatro eylemi, daha sonra yapıları, yazarları, oyuncuları ile kendini ayırmağa ve belirlemeğe başlamış. Ama gene de tiyatro yapıları genellikle binlerce kişilik olup, hiç değilse tüm "Vatandaş" ların katıldığı bir eylem. Daha sonra Roma'da, Yunan'ın taklidi veya daha da kötüsü, zengin işsizlerin eğlentisi durumunda piçleşmiş. Orta çağda tekrar dinselleşmiş ve biçim gelişmeleri bir yana, din törenleri olarak sürmüş.

Tiyatro ögeleri ilk insanın yaşantısı içinde karmaşık ve dağınık durumda. Buna göre, tiyatro statüsünden söz edilmez. Ama bu ögelerin, o insanın tüm eylemlerine girip yayıldığı gerçeğine de gözümüzü kapayıp geçemeyiz : Yaptığı işin adını koymamıştı ama topluca ve saygıyla yapıldığı belli.

Sonra tiyatro, adı da konarak biçimlendiğinde, insanlar da "esirler" ve "vatandaşlar" diye ayrılmış durumda olduğundan, bir üst yapı eylemi olarak daha çok, vatandaşların işi olmuş. Bugünün gözü ile bunu kınamak düşünülebilir. Ama gene de tiyatronun, vatandaşların tümünün işi olması, - örneğin, binlerce kişilik büyük açık hava tiyatrolarında seyircinin, yargıcılar kurulu görevinde bulunması gibi - ve büyük bütün ölçülerin - sahne tekniği dahil büyük kütle seyrine uygun büyüklükte tutulmuş olmasına bakıp, bugüne oranla saygı duymamak mümkün değil. Çünkü daha sonra tiyatro kendini iyice çekip sivrilterek çevresini daraltmış. Bu da bir rastlantı değil. Alt yapıdan kopan üst yapı ile birlikte, üst yapının malı olarak, hatta onun bile küçük parçasının kabuğuna girmiş tiyatro. Büyük çoğunluk içinde ise, yaşantı değişimine doğal olarak ayak uydurma durumunda olmadığı için - başka türlü de olamazdı zaten - ilkel tiyatro, o sosyal gelişiminin bugün folklör dediğimiz fenomeninde yaşayabildiğince sürmüş. Gerçi örneğin Anadolu folklöründe bulunan tiyatro ögeleri, bugün bile insanı şaşırtacak kadar yoğun ve okumuş üst sınıfı utandıracak bir niteliktedir, ama gene de okadar işte. Yani bu gerçek, ancak Türk Tiyatrosu'nun, Türk Halkının tiyatrosu olarak yapılması için bilimsel araştırmada mutlaka incelenmesi ve değerlendirilmesi gereken bir alan özelliğindedir.

Ve şimdi tiyatro içine hapsolduğu kabuğu yırtma çabasında. Görevi de bu zaten. Çünkü kendisi ile çelişik, bugünkü durumda kalırsa tükenmesi kesin. Ayağını yerden kestiği için, yüksek(!) lerde kendisini görebilene türlü cambazlıklar yaparak yaşamını sürdüremez, onu görmeğe gelen de artık ilk insan gibi hayati istek ve gereksinmelerle gelmiyor. Bu çelişki, tiyatronun mevcut durumunda fosilleşme tehlikesini gün ışığına çıkarırken, bir yandan da kabuğunu yarmak için yapması gereken devrimci çıkışın filizlerine işaret olmalı.

İşte bu noktada, birçok şartlanmanın yanısıra statü şartlanması dağ gibi dikiliyor karşımıza. Hemen her yerde, yakın eskinin devamından pek fazla bir gelişme göstermemiş olan bugünkü kuruluş biçimlerini aşmak, birçok tiyatrocuya ve tiyatro düşünürüne olanaksız gibi görünmekte. Hatta bir çoğu gereksiz bile diyebiliyor. Gereksiz diyenler üstünde artık durmamalı. Olanaksız görenler içinse ilkel tiyatro bize ışık tutuyor. Başta sözünü ettiğim söyleşide de vardığımız gibi, tiyatroyu yerine oturtmak, onu halkın işi, halkın malı yapmak, ona yeniden bir doğuş kazandırmak için tek çıkar yol.

Bu, hiç de kolay ve basit değil. Çünkü tiyatronun ilk insanda doğal oluşması ile, bugünün insanında tekrar doğuşu arasındaki fark, ilk insanın doğayı Tanrı yapıp ona tapması ile, bugün onu bilimsel olarak incelemeye girişmesi arasındaki fark kadardır. Böyle önemli bir mahiyet farkı ise, eskinin uyutucu evrimiyle değil, «bilimsel bir kendini aşma» ile kapanabilir. Bunu, siyasal bir devrimin doğal sonucu kabul etmek ve ancak onunla mümkün görmek de var. Birçok kimseye çok ilerici gibi gelen bu görüş bence gene burjuva tiyatrocusunun, rahatlamak için kendine yutturduğu bir slogan ve bu işi tüm gereksiz görmekten pek de farklı değil. En azından, aynı kapıya çıkıyor : İşten kaçmak.

Şimdi, her tiyatrocu ve tiyatro düşünürü bu işin gereğine katılsa bile, böylesine çetin bir sorunun çözümünü akşamdan sabaha beklemek yanlış olur. Ama eylemlerimizi böyle bazlara oturtmakla en azından, gerekli yöntemi saptamış oluruz. Gözlerimiz, günlük eleştirilerimiz bir yön kazanırsa, deneylerimiz bir yön kazanırsa, deneylerimiz de bu çabaya katkıda bulunacak bir tutarlığa kavuşur.

Bu arada konu ile ilgili, çok olağan bir duruma değinmek istiyorum. «Halka tiyatroyu sevdirmek», «Halkın tiyatrodan anlaması» gibi kalıplara kristalize olan yaygın bir kavram üstüne iki çift sözüm var şimdilik :

Bir : İlkel insandan beri, tiyatro mayası insanın eylemlerinde doğal olarak bulunduğuna göre, bugün şu ya da bu adamın tiyatrodan anlamaması, ya da sevmemesi diye bir şey olamaz. Olsa olsa bir adamın şu ya da bu tiyatroyu anlamaması, sevmemesi söz konusu edilebilir ve bu da geçen yazımızda üstünde durduğum seyirci faktörüne gözünü kapamak yanılgısından başka birşey değildir. Hiçbir seyirci, şu veya bu tiyatroyu anlamadığı veya sevmediği için suçlanmaz. Tam tersine, seyircisinin olmayan, onun dışına düşmüş bir çevrenin alışkanlıklarına göre biçimlenmiş bir tiyatro statüsüne onu sokmağa çalışmakla, tiyatronun kendisi suçludur. Hele bugünkü gibi, kendine bile yabancılaşmağa başlayan yoz tiyatroya seyircinin şartlanmasını istemek, gericiliğin daniskasıdır.

Eğer yanlış tiyatro alışkanlıkları ile şartlanmamış bir seyirci varsa, önemli güçlüklerden biri kalktığı için buna sevinmek gerek.

İkincisi de bunun tersi. Halka tiyatra yapıyorum diye, onun ilkel tiyatrosunu, orijinindeki gibi tekrar canlandırmağa kalkmak. Böyle birşeyi savunmak, bir topraktan yeni ürünler almak için o topraktaki eski ürün kalıntılarının tekrar yeşermesini ve bunun için zamanın geriye işletmesini beklemek kadar saçma olur.

Kısacası, tek çare, önce bu zorunluluğu belirleyip yüklenmek, sonra da bilimsel yöntemle (gözlem - gerçekçi ve yaratıcı düşünce - deney sonra tekrar gözlem) işe girişmek. Namusluca kritik edince kendimizi, nerde olduğumuzu çok iyi görürüz. Öyleyse, gerekli emeği vermeden bilmece çözer gibi sonuca hemen varmayı ummamak gerek.

SOL YAYINLARI mevsimin yeni beş kitabını sunar

J. STALİN
MARKSİZM
ve
MİLLÎ MESELE
7,5 lira

EDGAR SNOW
MAO ÇE-TUNG
Bir devrimcinin otobiografisi
7.5 lira

F. ENGELS
AİLENİN,
ÖZEL MÜLKİYETİN
ve
DEVLETİN KÖKENİ
10 lira

J. STALİN
SOSYALİST EKONOMİNİN MESELELERİ
7,5 lira

KARL MARX
KAPİTALİZM ÖNCESİ EKONOMİ ŞEKİLLERİ
(Asya Üretim Tarzı, Antik Çağ, Feodalite)
(basılıyor)

İsteme adresi : Yeni Dağıtım Bürosu, Sanayi Caddesi Demir İş Hanı, 51, Ankara

Dünya barış hareketlerinin militanlarından olan Ester Brich, kısa bir süre önce yurdumuzu ziyaret etmiştir. Arkadaşımız Suat Derviş'in bu önemli kişiyle yaptığı konuşmayı aşağıda sunuyoruz.

Barışsever Bir Kadın

Bundan kısa bir süre önce memleketimizden değerli bir aydın olan Ester Brinch geçti. Kendisi bir güzellik kraliçesi, bir sinema yıldızı ya da bir ünlü şarkıcı olmadığı için, memleketimizden geçişi, buraya geleceğini daha önceden bilen gazeteler tarafından ilgi ile karşılanmadı, hakkında tek satır yazılmadı.

Oysa Esther Brinch bütün dünyaca tanınmış ve uluslararası bütün barışsever hareketlere katılan, varlığını barışın korunmasına vermiş, akıllı, aydın, güzel ve dürüst bir Danimarkalı kadındır.

Akıllıdır; bu günkü doğru mücadelenin yolunu kendi kendine bulmuş ve katıldığı bu mücadelede idareciler safına zekâsıyla yükselmiştir.

Münevverdir, çünkü yalnız kendi hayatının dar çerçevesinde kalmamış, bütün insanlığın problemleri üstüne eğilmiş, kötüyü iyiden ayırmış, yurdunun Nazi istilâsından kurtarılması için Danimarkalı vatanseverler arasında çetin ve gizli mücadeleye katılmış, burada çok tehlikeli görevler yüklenmiştir. Zaferden sonra ise mücadeleye devamın lüzumunu görmüş ve bunun insan haklarının savunulması, barışın korunması yönünde emperyalizm ile mücadele demek olduğunu anlamış ve bütün varlığını buna bağlamıştır.

Dürüst bir Danimarkalıdır, herşeyden önce kendi yurdunu düşünür, ama öteki ulusların da yaşama haklarına inanır ve faşizme karşı yeni bir dünya felâketini önlemek üzere Doğu Batı diye bir ayırma yapmadan bütün insanlarla el ele verir ve çabalar.

Esther Brinch güzeldir de, bu güzellik yalnız içinde değildir, dış görünüşü ile de güzeldir. Gözlüklerinin camları altından görünen zeki bakışlı gözleri, torununun oğlunu bir kaç ay önce bağrına basmış olmasına rağmen hâlâ dik duran omuzları, dik duran beli, bozulmamış teniyle güzel bir kadındır.

— Benim hayatımın anlatılacak nesi var bilmiyorum? Suat, sen bunu neden merak ettin? Sana önce kendimden değil, bir mektep kızı olduğum sıralardaki Danimarka'dan bahsedeyim. Ünlü yazar Herman Bang'ın «Danimarka'da kimse yüksek politikadan anlamıyor» diye yakındığı devirdi bu... O zamanlar memleketim dünyadan ayrı, küçük bir bahçe idi. Bizler bir zamanlar Rus-Japon muharebesi, daha sonraları Balkan savaşının olduğunu biliyorduk. Ama bunlar geride kalmış ve bizden çok uzaklarda olmuştu. Dünyada bir kere daha bir savaş olacağına inanmıyorduk. Onun için birinci dünya harbini büyük bir şaşkınlık içinde karşıladık. Harpten sonra ben bir kaç yıl kendi özel dertlerimle uğraştım durdum. Lise olgunluk sınavını harp içerisinde vermiştim. Tarih dersinden çok kötü not almıştım. Toplum ve politika beni hiç ilgilendirmiyordu. Fakat özel hayatım bana gayet çabuk kadınların hayattaki itibarsızlığını öğretti. İyi dostlarım, kadınların hak ve insanlık itibarlarını ve özgürlüklerini kazanabilmeleri için savaşmanın benim için bir görev olduğunu hatırlattılar. Önce kadınların ekonomik özgürlüğü için savaşmak lâzımdı. Bu özgürlük, arkasından bütün özgürlükleri getirecekti.

O devirde memleketimde kadınların eşit hak isteklerini destekleyen tek hürriyetsever parti, Sol Radikal Parti idi. Bu parti ayni zamanda zorunlu askerlik hizmetinin kaldırılmasını da istiyordu.

Önce kadın hareketi örgütüne başvurdum, çünkü o sıralarda bu hareketin idarecilerinden sol radikal partinin parlâmento üyesi Anna Westergaad'ın hayranı idim. Sevgili anneciğimin de ölüm tarihi olan 6 Şubat 1964 deki ölüm gününe kadar benim en yakın dostum oldu. O zamanlar, Danimarkalı kadınlar için o'nun kadar çalışmış bir başkası yoktu. OPEN DOOR INTERNATIONAL (Uluslararası Açık Kapı Cemiyeti) nin uluslararası başkanı sıfatıyla, o bütün dünya kadınlarının iktisadî kurtuluşu için de canla başla çalışmıştır. Ben de aşağı yukarı kırk yıldır bu cemiyette üyeyim.

Nihayet ben de politika ile uğraşmağa karar vermiştim ki, birinci dünya savaşı bütün korkunçluğu ile patlak verdi. Aradaki saldırmazlık paktını hiçe sayarak 9 Nisan 1940 da Hitler orduları Danimarka'yı işgâl etti. Hayat tehlikeli oldu. Gerçekten çok çabuk başlıyan mukavemet hareketiyle temasa geçmek de güçtü. Pek tabiî olarak bu hareketin bütün işleri gizli idi. Bu sırada ben zavallı Alman mültecileri arasında çok iyi dostlar edindim. 29 Ağustos 1943 de, nihayet Danimarka hükûmeti Almanlarla işbirliğine son verince ve bu yüzden mültecilerle yahudiler büyük bir tehlikeye düşünce sağa sola başvurarak mukavemet hareketi mensuplarını aramağa başladım. Siyasî görüşü ile muhafazakâr fakat toplumsal bakımdan ilerici bir kadın hekimin aracılığıyla bir doktor ile temasa geçmeğe muvaffak oldum. Ve o'nun yardımıyla hem yahudi dostlarımı İsveç'e kaçırmayı başardım, hem de daha sonra genç bir mukavemet savaşçısını evimde küçük bir odada sakladım. Bazı arkadaşlarımın tutuklanması sonucunda o'nun da mukavemet hareketi idare merkezi ile bağlantısı kaybolmuştu.

Bir yaz günü, O, ve biraz sonra da ben, Kopenhag'ın güneyindeki küçük bir kasabada Alman subaylarının 1940 Nisanında Danimarka'yı işgâl ettikleri zaman kurup buradan ayrıldıkları zaman sökmeyi her nasılsa unuttukları telefon tesisatının bulunduğu bir oteldeki odalara yerleştik. Bu odalardan hiç ayrılmayarak Alman karargâhının Kopenhag - Berlin, Kopenhag - Weimar arası muhaverelerinin hepsini zaptettik. İşin en komik tarafı biz birinci katta Almanların gizli askerî muhaverelerini zaptederken üçüncü katta Alman askerleri yirmibeş oda işgâl ediyorlardı; onların varlığı da bizi koruyordu. Raporlarımız hususi bir kurye ile Kopenhag'daki kurtuluş hareketi idare merkezine gidiyor, oradan da İngiltere'ye ulaştırılıyordu.

Ve nihayet her şey bitti... Bu her şeyin bittiği gün ne güzel bir gündü, ne mutlu bir gün... Birleşmiş Milletler teşkilâtından 1948 de yayınlanan İnsan Hakları Beyannamesinden neler beklemiyorduk? Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tüzüğünde ve İnsan Hakları Beyannamesinde insanlığın en büyük idealleri yer almıştı. Fakat bu gün bunlara aldıran kim? Acaba devlet adamları genel olarak bu tüzükte ve beyannamede neler bulunduğunu biliyorlar mı? Bugünkü dünya durumuna göre hüküm verilecek olursa ya bunlardan hiç haberleri yoktur ya da imzaladıkları bu belgelere imzalarını attıklarından pişmandırlar. Harp biter bitmez barış ve kadın hakları konusundaki tutumunu beğendiğim için Sol Radikal partiye girdim. 1948 den 1957 ye kadar partimin Kadınlar komisyonu başkanı, 1947, 1953 parlâmento seçimlerinde de Radikal Partinin parlâmento adayı idim. Şimdi 8 - 9 yıldır Danimarka Demokrat Kadınlar Birliği başkanıyım 1949 da İnsan Hakları Beyannamesinin kabulünden bir kaç ay sonra Kuzey Atlantik Paktı imzalandığı zaman bir üçüncü dünya savaşının hazırlanmakta olduğunu kaygı ile kavramağa başladık. (Bir Amerikan sosyoloğu, şimdi şu anda adı aklıma gelmiyor, galiba C. Wright Miller, «bir savaşın en mühim sebebi onun hazırlanmış olmasıdır» demiştir.) Danimarka'da yüzlerce barışsever grupları kurulmağa başladı: Bir apartıman bloku sakinleri, bir resim salonunda çalışan mimarlar, Kopenhag bölgesi mühendisleri, bir fabrikanın işçileri, herhangi bir zengin semtin kadınları v.b...

Bütün bu grupların temsilcileri 1953 de bir barış konferansı halinde Odense'de toplandı. Bu konferansta tehlikeli durum tartışıldı. Bir başarı ümidi olsa da olmasa da bir üçüncü dünya savaşının önüne geçebilmek için mümkün olan her şeyin yapılması kararı alındı. Ben de oradaydım. Yönetim kuruluna seçildim. Şimdi de zaman zaman, Bert Brecht'in dediği gibi «neden bu dünyada bana verilmiş olan şu kısa zamanımı sade kötülüğe karşı mücadeleye harcıyayım» diye şikâyette bulunmak durumundayım. Ben de herkes gibi tiyatroya, sinemaya gidebilir, iyi kitaplar okuyabilir, ailemi ve dostlarımı ziyaret edebilirdim. Halbuki ben, bunların yerine makaleler yazıyorum, barış toplantılarında, meselâ Kopenhag Belediye Meydanında, Saray Meydanında Christiansborg sarayının önünde parlâmentonun, parti arkadaşlarımın sarktıkları pencerelerin altında konuşuyorum. Batı Almanya'nın yeniden silâhlanması ve Nato'ya alınması söz konusu olduğu yıllarda bu faaliyet çok daha canlılaştı. Ne kadar paradoksal da olsa, benim bu barışçı faaliyetim yüzünden Barışsever! Sol Radikal Partim beni artık bir daha parlâmento üyeliğine aday göstermez oldu. «Soğuk harp», bu saçma bolşevik ve komünist korkusu Sol Radikal Partiye de sokulmuştu. 1957'ye kadar, benim başkan, Anna Westergaad'ın da ikinci başkan bulunduğu kadınlar arasında değil tabiî... Ben konuşmalarımda komünizmi methetmiyordum, sadece harbe karşı barışın korunması için bütün barışsever insanlarla işbirliği yaptığım gibi komünistlerle de işbirliği yapmam, partimdeki belirli kimseler, — ki bunlardan yeteri kadar vardır — tarafından iyi karşılanmadı.

Sosyalist ülkeler çalışmalarımıza katılmazsa barışı nasıl koruyabilirdik? Söyle bana Suat, insan bir barış ve insan hakları savaşçısı olarak nasıl kötümser olmaz?... Vietnam'ı, Kore'yi, Japonya'daki 600000 Kuzey Koreliyi, Endonezya'yı, İsrail - Arabistan'ı, Yunanistan'ı, İspanya'yı, Portekiz'i ve sömürgeleri, Angola, Gine, Mozambik, Cap Verde, Rhodesia, Kongo'yu bütün Latin Amerika'yı ve nihayet Avrupa'daki barut fıçısını düşün!

Anne, büyük anne ve nine olan Esther Brinch yeni bir felâkete dört kuşakla girecektir. O'nun bu faaliyetlerinin entellektüel ve idealist bir inançtan doğduğu kadar, insanî bakımdan da hız almakta olduğunu anlamak güç değildir.

★

Susmuştuk. Bir az sonra bana sordu:

— Ya sizde, dedi barışçılar çok mudur?

— Evet, dedim. Gençlik, emekçiler, kadınlar, erkekler, sivil ve asker aydınlar, hepimiz barışçıyız. İşte bunun için de memleketimizde dahilde emperyalistlerin paralarıyla kuvvet bulan ağalar ve kompradorlar saltanatına son vermeğe halkı ekonomik kölelikten kurtarmağa, memleketi Amerikan üslerinden ve Nato ittifakından kurtarmağa azimli gruplar günden güne artmakta ve seslerini memleket sathında her tarafta duyurmaktadır. Türkiye büyük bir uyanış içindedir. Bütün ömrünü bir idealin gerçekleşmesi uğrunda feda edebilecek enerjiye sahip olanlar daima iyimserdirler. Ben memleketimin bu barışçı savaşa yakında yeni bir kuvvet katacağına inanıyorum.

ÖZÜR

Orta sayfada yayınladığımız Mustafa Suphi'nin uzun etüdünden, Ziraat Bankasının sermayesinin teşekkül tarzı ve Bankanın yönetimi ile ilgili bazı paragraflar, teknik nedenlerden ötürü çıkarılmıştır.

Okuyucularımızdan özür dileriz.

İki Mektup

Gazetemizin yayın hayatına atılması, yurt çapında yankı uyandırmıştır. Her geçen gün, bu yankının birer örneği olarak okuyucularımızdan mektuplar almaktayız. Kronolojik sıraya uyarak, gelen mektuplardan ikisini yayınlıyoruz.

16.10.1967 Malatya

TÜRK SOLU'na SELÂM!.

Çoktandır beklenen ve bugünkü koşullarda gerçekten de zorunlu bir gereksinmeye cevap vermesi umulan TÜRK SOLU'nun pek yakında yayın hayatımıza karışacağı müjdesini gazetelerde okudum. Bu ülkede 1945 - 60 yılları arasında nasıl demokrasi ilkeleri yozlaştırılmış ve biçimci bir demokrasi anlayışı haline getirilmişse, 1960 dan sonra da sosyalizm üzerinde de ayni yozlaştırma çabalarının görülmesi ve sosyalizmi onun tarihsel ve sosyal köklerinden ayırarak soyut bir kavram haline getirme yeltenişleri ve hattâ bu yeltenişlerin eyleme uygulanma çabaları, gerçek sosyalistleri üzmekle kalmamış, Türk halkının ve Türk emekçisinin böylesine bir oyuna figüran durumuna düşürülmesi eğilimleri de ciddi tepkiler uyandırmıştır. Toplumcu çıkış, onun tarihsel ve sosyal köklerinden ayıklanarak soyutlaştırma isteği, elbette uyanık sosyalist çevrelerce eleştirilecekti. Sosyalist eylem, bütün çabasını (yetersiz stratejik görüşler yüzünden) yalnız parlâmento için mücadelenin dar sınırları içine kapatınca, elbette ülkemizin somut sorunlarına da sırtını çevirecektir. Sosyalist eylem içinde, teorik eğitimi de reddederek, gerikalmış ülkeler sorunlarının olumlu çözüm yolunu açacak davranışlardan, elbette böylece doğmatik görüşleri kendine siper ederek, oportünizme ve giderek practicisme'e yuvarlanacaktır.

Ülkemizin tarihsel ve sosyal koşulları bütünü ile ele alınmadıkça, elbette emperyalist güçlere ve onun içindeki ortaklarına, işbirlikçilere açılacak kesin antiemperyalist mücadele daraltıla daraltıla, kesile yontula güdükleştirilecektir. Elbette esasında millî güçler yok, böyle bir sorun yok diyip işin içinden sıyrılınacaktır. Bu emperyalizmle ve işbirlikçilerle «barış içinde birlikte yaşama» anlamından başka nedir ki... Barış niçin?... Parlâmento'da durumu sürdürmek için elbette...

Oysaki TÜRK SOLU'nun tarihsel gelişimi, XVIII. yüzyıl başlarında Osmanlı İmparatorluğunun yalnız gücünü yitirmekle kalmayıp, üstelik «gerileme»ye» de başlaması ile, Osmanlı İmparatorluğu bünyesi içine batı kapitalizmi ve emperyalizminin türlü yol ve yöntemler sızması ve giderek ülkeyi bir yarı sömürge durumuna düşürmesine karşı, türk halkının ve emekçisinin millî direnişinden almıştır tarihsel ve sosyal kökenlerini... O çağlardan bu yana daima Türk toplumunda bir «millî güçler» vardır... Önceleri, yabancı sermaye sömürücülerine karşı, Türk halkının ve emekçisinin toplu grevleri ile «iktisadî plân» da başlayan bu direniş, yabancı kapitalizmin ve emperyalizmin işlerini ve sömürülerini yasal desteklerle güçlendiren feodal ve bezirgân işbirlikçilerine karşı ikizli bir mücadele içinde de ideolojik ve siyasî bir mücadele halini almıştır.

Ve böylece gerçek milliyetçi bir hareket olarak ilk sol partiler de son elli yıllık siyasî tarihimizde boy göstermişlerdir. Bu partilerin dışında kalan partiler, genellikle şu veya bu emperyalist grubun çıkarlarını savunan siyasî kuruluşlar olmaktan başka bir şey olmamışlardır. İttihad ve Terakki Alman emperyalizminin, Hürriyet ve İhtilâf İngiliz emperyalizminin dümen suyunda giden, belirli işbirlikçilerin siyasal sığnağı olmuştur.

TÜRK SOLU'nun tarihsel ve sosyal itici gücü daima emperyalizme karşı, daima bu emperyalistlerin içerdeki işbirlikçileri olan feodal ve bezirgân ticaret sermayecilerine karşı, «millî kurtuluşçu» bir çıkış olmuştur.

Ve bu Millî Kurtuluşçu Çıkış, ancak birinci dünya savaşından sonra, ülkemizi yarı sömürgeleştirmekle yetinmeyen, tam bir paylaşma ile tam bir sömürge haline getirmek isteyen dünya emperyalistlerine karşı açtığı «MİLLÎ KURTULUŞ SAVAŞI» ile tam sentezini bulmuştur. Ve yok denilen «millîci güçler» dir bu savaşı, emperyalizmin koğulması ile utkuya ulaştıran... Ve millîci güçler bu gün de vardır. Ve Antiemperyalist Millîci Cephe kurarak, bugünkü Amerikan emperyalizminin ve onların iç ortaklarının karşısına dikilecek güçtedir yine...

Başarılar dilerim tümünüze. Türk Solu'na Selâm...

Ziya OYKUT

BİR MEKTUP DAHA:

TÜRK SOLU HAFTALIK GAZETESİ
SORUMLU MÜDÜRLÜĞÜNE

ANKARA

Şahsıma göndermiş bulunduğunuz mecmuanızı aldım. Öncelikle şurasını tebarüz ettirmek isterim ki şahsen mecmuanızda savunduğunuz fikirlerinizi tasvip etmediğim gibi T.Ö.S. Urfa şubesiyle de hiçbir ilişkim yoktur.

Ben gerçek davaların savunulması ve çözümlenmesinde ancak ve ancak millî birlik ve beraberlik yanında iman, şuur ve kuvvetli fikirlerin rol oynayacağı kanaatindeyim.

İlerici fikirlerinizin sizleri götüreceği ışıklı yolda yaya kalmayacağınızı ümit eder tekrar mecmua gönderilmemesini rica ederim. 21/11/1967

Feridun HAMEVİOĞLU
Urfa Müzesi Memuru

YEDİTEPE

ÇEŞİTLİ YAYINLAR

— GORKİ : **Soytarı** (Hikâyeler)	500 Kuruş
— ŞOLOHOV : **Mavi Bozkır** (Hikâyeler)	500 Kuruş
— HAŞEK : **Şvayk Karakolda** (Hikâyeler)	600 Kuruş
— ORHAN KEMAL : **Çamaşırcının Kızı** (Hikâyeler)	300 Kuruş
— SAMİM KOCAGÖZ : **Onbinlerin Dönüşü** (Roman)	400 Kuruş
— SAMİM KOCAGÖZ : **Sam Amca** (Hikâyeler)	300 Kuruş
— SAMİM KOCAGÖZ: **Ahmetin Kuzuları**(Hikâyeler)	300 Kuruş
— MAHMUT MAKAL : **17 Nisan** (Köy Enstitüleri)	300 Kuruş
— STEİNBECK : **Kasımpatları** (Hikâyeler)	300 Kuruş

— Yayınların tam listesini isteyiniz —

YEDİTEPE YAYINLARI
P. K. 77, İSTANBUL

TÜRK SOLU • Haftalık Gazete • Sahibi Şerif Tekben • Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Vahap Erdoğdu • Teknik Yönetmen Ahmet Say • İdare Yeri : Meşrutiyet Cad. Altın Han 17, Yenişehir, Ankara • Posta Kutusu 191 Bakanlıklar, Ankara • İstanbul temsilciliği - Tel : 55 17 75.

Dizgi ve Baskı : Güzel İstanbul Matbaası, İstanbul Dağıtımı : Fuat Büte, Tel : 27 89 49 • Ankara Dağıtımı : Ankara Umum Gazete Bayileri Kooperatifi • Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özşişman • Yıllık Abonesi 20 TL • Yayın İlânları yüzde 50 indirimlidir.